

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

***Vlastnictví vod, vodních toků, vodních děl
a jeho ochrana***

David Rakouš

Plzeň

2013

Prohlášení

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, květen 2013

Na tomto místě bych chtěl poděkovat JUDr. Alexandru Šímovi za odborné vedení práce a pomoc při jejím zpracování.

Obsah

1	ÚVOD.....	6
2	VLASTNICTVÍ A JEHO OCHRANA.....	7
	2.1 vlastnictví.....	7
	2.2 spoluvlastnictví.....	8
	2.3 ochrana vlastnictví.....	9
3	HISTORIE A VÝVOJ VODNÍHO PRÁVA.....	12
	3.1 Počátky vodního práva u nás.....	12
	3.2 Právní úprava vod v 19. století a první pol. 20. století.....	13
	3.3 Právní úprava vod po roce 1948 do nabytí účinnosti z. č. 254/2001 Sb.....	15
	3.4 Právní úprava vod od nabytí účinnosti z. č. 138/1973 Sb. do nabytí účinnosti zákona č. 254/2001 Sb.....	16
	3.5 Teoretické pojetí právní úpravy vod.....	18
4	SOUČASNÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA.....	24
	4.1 Zákon č. 254/2001 Sb. - vodní zákon.....	24
	4.2 Vody povrchové, podzemní a zvláštní.....	27
	4.2.1 Povrchové vody.....	27
	4.2.2 Podzemní vody.....	28
	4.2.3 Zvláštní vody.....	28
	4.3 Nakládání s vodami.....	30
	4.3.1 Obecné nakládání s vodami.....	30
	4.3.2 Užívání povrchových vod k plavbě.....	31
	4.3.3 Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami.....	32
5	VODNÍ TOKY.....	33
	5.1 Vodní toky podle vodního zákona.....	33
	5.2 Vlastnictví vodních toků.....	38
6	VODNÍ DÍLO.....	41
	6.1 Vodní dílo podle vodního zákona.....	41
7	RYBNÍK.....	49
	7.1 Rybník obecně.....	49
	7.2 Vývoj pojmu „rybník“.....	49
	7.3 Dnešní pojetí rybníka.....	51
	7.4 Vlastník rybníka.....	51
	7.5 Rybník jako věc.....	53
8	ZÁVĚR.....	60
9	RESUMÉ.....	61
10	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	62
11	EVIDENČNÍ LIST.....	66

1 Úvod

Voda je jedním z nenahraditelných přírodních zdrojů. V dávných dobách byla považována za statek, jehož je vždy dost. Co ještě včera mělo minimální hodnotu, je dnes ceněno. Voda postupem času získávala čím dál větší důležitost. Vždyť bez vody by nebylo života, nebylo by lidstva, nebylo by společnosti, nebylo by práva.

Není proto divu, že na změny ve vnímání vody jako musel reagovat i vývoj právní úpravy vod. Vlastnictví vody je téma z právně teoretického hlediska velice zajímavé. Vyvíjelo se od vlastnictví zcela nepopiratelného, ještě v nedávné době přes vlastnictví sporné až do současné doby, kdy jej právní úprava zcela vyloučila. Z těchto i dalších důvodů jsem považoval za nezbytné se zabývat i vývojem právní povahy vod.

Cílem této práce je ozřejmit pojem vody, vodních toků a vodních děl jako předmětů vlastnického práva a nastínit možnosti jeho ochrany.

2 Vlastnictví a jeho ochrana

2.1 Vlastnictví

Vlastnické právo náleží do kategorie tzv. věcných práv, dokonce bývá označováno za hlavní typ této kategorie. Není cílem této práce se podrobněji zaměřit na právní pojem vlastnictví, a už vůbec ne věcným právům jako takovým. Pro pochopení problematiky vlastnictví vod, vodních toků a vodních děl je však nutný alespoň krátký pohled na význam těchto právních pojmů. A nejen to, chceme – li se dobrat odpovědi na otázku, jak toto vlastnické právo případně chránit, je tohoto pohledu zapotřebí dvojnásob.

Vlastnictví a zejména soukromé vlastnictví je jedním ze základních institutů svobodné společnosti, který jí sám sice negarantuje, avšak bez něj si takovou společnost nelze představit. Hovoříme tedy o vlastnictví jako o jednom ze základů společnosti, kterou někdy možná ne úplně výstižně označujeme za „moderní demokratickou společnost“. V našem právním řádu je právo vlastnické garantováno v ústavní rovině článkem 11 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listiny“), která stanoví, že „Každý má právo vlastnit majetek.“ Stejný zákonný obsah má vlastnické právo všech vlastníků a požívá i stejné ochrany. Z vlastnictví ovšem vyplývají i povinnosti, Listina zmiňuje v čl. 11 odst. 3 nepřipustnost zneužití k újmě na právech druhých osob nebo k porušování zákonem chráněných či obecných zájmů. Jeho výkon nesmí vést k poškozování lidského zdraví, přírody a životního prostředí nad míru stanovenou zákonem. Právo vlastnické je též garantováno sdělením federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). V příloze č. 1 čl. 1 nalezneme, že „každá fyzická nebo právnická osoba má právo pokojně užívat svůj majetek. Nikdo nemůže být zbaven svého majetku s výjimkou veřejného zájmu a za podmínek, které stanoví zákon a obecné zásady mezinárodního práva.“ Listina tedy hovoří o

„právu vlastnit majetek“, Úmluva pak o „právu užívat majetek“, přičemž majetkem se obvykle rozumí věci a práva.¹ Občanské právo však na vlastnictví nahlíží poněkud odlišně. To vychází z toho, že vlastnit lze pouze věci.

Můžeme tak usoudit z ustanovení § 123 až § 128 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů (dále „občanský zákoník“). Jak už jsem uvedl, vlastnictví patří mezi práva věcná, pro které je příznačné přímé ovládnání věci. Naproti tomu nepřímé ovládnání věci představuje obligace. Stejně jako právo obligační je ale právo vlastnické právním vztahem. Tento vztah není vztahem mezi vlastníkem a vlastněnou věcí, nýbrž vztah mezi vlastníkem a všemi ostatními lidmi.² Vlastnickému právu určitého subjektu totiž odpovídá povinnost neurčitého počtu (případně všech) jiných subjektů. Tato povinnost spočívá ve zdržení se nějakého chování, tedy v povinnosti nerušit oprávněného vlastníka v jeho vlastnickém právu. Vlastnické právo tedy působí vůči všem, erga omnes. Taková práva označujeme jako práva absolutní.

Vlastnictví je výlučné a přímé právní panství určité individuálně určené osoby nad konkrétní věcí.

2.2 Spoluvlastnictví

Zvláštní formu vlastnictví představuje tzv. spoluvlastnictví, jehož úpravu nalezneme v ustanoveních § 136 až § 142 občanského zákoníku. Spoluvlastnictví představuje stav, kdy vlastnictví k jedné věci svědčí více osobám zároveň. Rozlišujeme spoluvlastnictví podílové a společné jmění manželů. V podílovém spoluvlastnictví podíl vyjadřuje míru, jako se spoluvlastníci podílejí na právech a povinnostech vyplývajících ze

1 Fiala, J.; Kindl M. a kol. Občanské právo hmotné. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007, str. 214.

2 Kindl M., David O. *Úvod do práva životního prostředí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, str. 154.

spoluvlastnictví k téže věci. Podle § 137 odst. 2 občanského zákoníku jsou podíly spoluvlastníků stejné, není-li právním předpisem stanoveno nebo dohodou účastníků stanoveno jinak. Spoluvlastníci rozhodují o nakládání se společnou věcí prostou většinou hlasů počítanou podle velikosti svých podílů. Může však dojít k situaci, a jistě ne zřídka, že podíly spoluvlastníků jsou vyrovnané. V takovém případě stanovuje § 139 odst. 2 občanského zákoníku možnost rozhodování spoluvlastníků ohledně věci ve spoluvlastnictví na základě dohody. Nedosáhne-li se jí, rozhodne na návrh některého ze spoluvlastníků soud. Všichni spoluvlastníci mají pro případ převodu spoluvlastnického podílu na základě ustanovení v § 140 občanského zákoníku předkupní právo na podíly ostatních spoluvlastníků. Toto ustanovení se však nepoužije, jde-li o převod na osobu blízkou podle § 116 a 117 občanského zákoníku. K tomu může dojít na základě smlouvy. Podílové spoluvlastnictví může zaniknout buď proto, že všechny podíly se sešly v rukou jednoho vlastníka a tudíž dojde k osobní jednotě spoluvlastníků, nebo zrušením a vypořádáním spoluvlastnictví podle ustanovení § 141 a 142 občanského zákoníku.

2.3 Ochrana vlastnictví

Vlastnictví a jeho náležitá ochrana je tedy jedním ze znaků svobodné společnosti. Není tedy překvapením, že význam vlastnictví se v průběhu času měnil ať už proto, že naše společnost nebyla vždy svobodná, nebo protože samotný pojem vlastnictví procházel určitým významovým vývojem.

Legální definici lze najít již v Obecném zákoníku občanském (dále též „o.z.o.“). Vlastnictví se podle jeho ust. § 362 o.z.o. označovalo jako neomezené právo vlastníka nakládat s věcí, pokud se tímto nezasahovalo do práv třetích osob.

Ústavní zákon č. 100/1960, Ústava československé socialistické republiky zase vyznávala pojetí druhů vlastnictví ve stylu dva pus jedna. V

článek 8 odst. 1 říká, že socialistické společenské vlastnictví má dvě základní formy, a to vlastnictví státní (národní majetek), které je vlastnictvím všeho lidu a vlastnictví družstevní (majetek lidových družstev). Třetí formou bylo vlastnictví osobní, přesněji osobní vlastnictví občanů upravené v čl. 10 odst. 1 úst. Zákona č. 100/1960. Přiznával nedotknutelnost osobnímu vlastnictví ke spotřebním předmětům, především k předmětům osobní a domácí spotřeby, rodinným domkům a úsporám nabytým prací. V právnickém slovníku z roku 1966 nalezneme pod heslem soukromé vlastnictví, že to „je základní formou přisvojování ve vykořisťovatelských formacích. Je produktem antagonistické třídy, projevem hospodářské nerovnosti, tj. nestejného vztahu příslušníků společnosti k výrobním prostředkům. Je tak nástrojem vládnoucí třídy vlastní výrobní prostředky k vykořisťování ovládaných. Naopak socialistické vlastnictví je základní majetkový vztah našeho společenského zřízení... vylučuje vykořisťování člověka člověkem. Je základem neustále se rozvíjející společenské výroby, jeho zdrojem je plánovitě řízená hospodářská činnost pracovních kolektivů socialistických organizací. Na výkonu socialistického společenského vlastnictví se aktivně podílejí všichni pracující.“³ Z uvedeného je patrné, jak moc se může význam vlastnictví měnit.

V případě, že dojde k neoprávněnému zásahu do vlastnického práva, upravuje občanský zákoník tři kategorie, jak lze vlastnické právo chránit. Ochrana vlastnickému právu může být poskytnuta soudem, správním orgánem, jehož pravomoc je založena zákonem a výjimečně svépomocí. Ochrana svépomocí představuje ze tří uvedených jedinou výjimku ze státního monopolu poskytování právní ochrany. Ochrana svépomocí je upravena v § 6 občanského zákoníku jako odvrácení bezprostřední hrozby neoprávněného zásahu. Musí zde však být splněn požadavek proporcionality takového odvrácení. Ochrana poskytovaná orgánem státní správy je upravena v § 5 občanského zákoníku. Je to ochrana tzv. pokojného stavu. Podmínkou poskytnutí této ochrany je to, že zde po delší

3 Hromada, J. a kol. Právní slovník. Praha: Orbis, 1966, str. 733-735.

dobu existoval určitý pokojný stav, který byl narušen zřejmým a evidentním rušivým zásahem. Nejdůležitější je však ochrana soudní. Soudní ochrana má svůj základ v obecném principu ochrany subjektivních práv podle § 4 občanského zákoníku, který stanovuje, že proti tomu, kdo právo ohrozí nebo poruší se lze domáhat ochrany u orgánu, který je k tomu povolán a že není-li zákonem stanoveno něco jiného, pak je tímto orgánem soud.⁴

Soudní ochranu vlastnického práva představují tzv. vlastnické žaloby. Ty jsou dvojího druhu – žaloby na vydání věci a žaloby zápůrčí. Podle ustanovení § 126 odst. 1 občanského zákoníku má vlastník právo na ochranu proti tomu, kdo do jeho vlastnického práva neoprávněně zasahuje. Zejména se může domáhat vydání věci na tom, kdo mu ji neprávem zadržuje. Tato žaloba se označuje jako žaloba na vydání, jinak reivindikační žaloba. Specifikem této žaloby je to, že k jejímu podání je aktivně legitimován každý vlastník, jak osoba fyzická tak právnická, ale domáhat se lze pouze věci movité. Tedy té, která není ani pozemkem ani stavbou spojenou se zemí pevným základem. Judikatura dovodila, že reivindikační žaloba není možná u věcí nemovitých, protože takový žalobní návrh by nebyl reálně vykonatelný. Taková exekuce by byla možná pouze v případě vyklizení nemovitosti. Dalším znakem reivindikační žaloby je požadavek na individuální určenost movité věci, jejíhož vydání se žalobce domáhá. Tudíž se lze domáhat vydání věcí pouze individuálně určených. Žalobce musí prokázat následující skutečnosti. Za prvé musí prokázat své vlastnické právo k zadržované věci a dále to, že mu ji žalovaný zadržuje neprávem. V případech, kdy půjde o nemovitost jsem již napsal, že reivindikační žaloba nepřipadá v úvahu. V těchto případech se bude žalobce domáhat svého vlastnického práva buď žalobou na vyklizení nebo tzv. žalobou určovací, tedy žalobou na určení vlastnického práva k určené nemovité věci.

Další z tzv. vlastnických žalob je zápůrčí, jinak negatorní žaloba. Podstata této žaloby spočívá v tom, co jsem již napsal k tématu vlastnictví jako absolutnímu věcnému právu. Toto právo působí tzv. erga omnes a

4 Fiala, J.; Kindl M. a kol. Občanské právo hmotné. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007, str. 247.

odpovídá mu povinnost blíže nespécifikovaného okruhu osob (všech) ho nerušit. Tedy nerušit vlastníka při výkonu jeho vlastnických práv. Mezi těmito blíže nespécifikovanými osobami mají zvláštní postavení jiní vlastníci věci podle § 127 odst. 1 občanského zákoníku. Kdo je rušen tzv. imisemi, které jsou v § 127 odst. 1 demonstrativně vyjmenovány, se může zápůřčí žalobou domáhat na jiném vlastníku věci, aby se těchto imisí (rušení) zdržel.⁵

3 Historie a vývoj vodního práva

3.1 Počátky vodního práva u nás

První zmínky o podobě vlastnictví vody nalezneme v období prvních knížectví na našem území. Do roku 1500 byly vodní toky považovány za knížecí vlastnictví, jak uvádí ve svém díle Slovanské právo v Čechách a na Moravě Hermenegild Jireček. Později se z tohoto práva stal regál královský. Dochovaly se nám například záznamy o tom, že kníže Oldřich ([1012](#)–1033) daroval řeku Sázavu od Milobuze po jeskyni Zákolnica.

Důležitým předělem v historickém vývoji práv k vodě je Vladislavské zřízení zemské z roku 1500. To ve svém článku 552 prohlašuje splavné řeky za předmět obecného užívání. Toto právo pak bylo dále rozšířeno, když Ferdinand II. v Obnoveném zřízení zemském z roku 1627 konkrétně v oddílu Q, článek 46, prohlašuje všechny řeky za předmět obecného užívání, tedy jak řeky splavné, tak nesplavné. Pakliže Vladislavské a Obnovené zřízení upravovaly obecné užívání, tak Dvorský dekret ze dne 14. června 1776, který ovšem nebyl v Čechách vyhlášený, prohlásil splavné toky přímo za

⁵ Kindl M., David O. *Úvod do práva životního prostředí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005, str. 162.

majetek státu.⁶

V sedmnáctém a osmnáctém století byly též vydávány tzv. mlýnské řády, které upravovaly vodoprávní problematiku zejména v oblasti vzdouvání vod.

3.2 Právní úprava vod v 19. století a první pol. 20. století

Obecný zákoník občanský 946/1811 Sb. z. s. (o.z.o.) ve svém díle druhém, který se věnuje právu k věcem upravuje též právní postavení vodních toků. Definuje pojem věc jako vše, co od osoby je rozdílné a slouží potřebě lidí. Všechny věci na státním území pak člení na dvě základní kategorie, a sice na statky státní a statky soukromé. Dále rozlišuje věci bez pána, státní jmění a veřejné statky. Věci bez pána jsou ty věci, které si mohou přivlastnit všichni členové státu a státní jmění je určeno k úhradě státních potřeb jako mincovní, poštovní a jiné regály, komorní statky, doly a solivárny, daně a cla. Co nás však zajímá nejvíce jsou statky veřejné, které jsou ponechány k volnému užívání, mezi které o.z.o. Demonstrativně řadí silnice, veletoky, řeky, mořské přístavy a mořské pobřeží. Ve svém § 287 tedy upravuje postavení veletoků a řek jako veřejných statků, avšak ostatní vodní toky jako potoky a rybníky ponechal § 854 jako předmět klasického vlastnického práva. O.z.o. tedy rozeznával vody dvojího druhu - vody veřejné a vody soukromé, avšak podrobněji se vodoprávní oblasti nevěnoval, neupravoval například pravidla pro nakládání s vodami nad rámec obecného užívání ani jiné otázky.

Dalším zlomovým okamžikem byla první ucelená kodifikace vodního práva, ke které došlo ve druhé polovině devatenáctého století. Byl totiž vydán rámcový Říšský vodní zákon č. 93/1869 ř. z., na jehož základě byly roku 1870 vydány zemské zákony pro Čechy č. 71/1870 čes. z. z., pro Moravu zákon č. 65/1870 mor. z. z., a pro Slezsko zákon č. 51/1870 slez. z. z. Zákon č. 71/1870 čes.z.z., o tom, kterak lze vody užívati, ji svazovati a jí

6 Kindl, M. *Poznámka k vlastnictví vod*. Právník, č. 2/1997, str. 189.

se brániti vymezuje rozsah vodních toků jakožto veřejný statek takto - „Řeky a veleřeky jsou od toho místa, kde po nich počínají jezdit lodi nebo vory, i s vedlejšími rameny svými statkem veřejným a zachovávají tuto vlastnost i tehdy, když plavba po nich na čas se přeruší nebo docela přestane (§ 2 zák. Říš.).“ Úseky řek po kterých lodi a vory nejezdí a zároveň potoky, jezera a jiné tekoucí či stojaté vody statkem veřejným být mohou, ale pouze za podmínky, že nebudou předmětem vlastnického práva na základě zákona nebo titulu soukromého práva. Tento zákon též stanovoval jednotu vlastníka pozemku a vody v taxativně vyjmenovaných případech:

- voda podzemní v jeho pozemku uzavřená a z něho se prýšící, až na prameny slané, které jsou monopolem státním, a na vody cementní, k regálu hornímu náležející
- vody shromažďující se na jeho pozemku ze sraženin atmosférických
- voda zavřená ve studních, rybnících, cisternách nebo jiných nádržkách na jeho pozemku se nacházejících, anebo v kanálech, trubách atd. k jeho potřebám soukromým od něho založených
- to, co z vod výše jmenovaných odteče, pokud to nevteklo do některé cizí vody soukromé nebo do vody veřejné a neodteklo z jeho pozemku.

Potoky a jiné tekoucí vody v soukromém vlastnictví byly považovány za příslušenství pozemků, po kterých tekly. Dále držitelé pozemku náležejí vody ve studních, rybnících, kanálech nebo trubkách a vody, které z předešlých vod odtečou, pokud nevtekly do vod soukromých či veřejných (§ 4). „Vody v těchto odtocích patří majiteli pozemku, na němž povstaly až k hranicím pozemkového vlastnictví stejného majitele. Opuštěním tohoto pozemku přecházejí do vlastnictví majitele níže položeného pozemku, po jehož pozemku tečou, pokud se nespojily s jinými vodami veřejnými nebo

soukromými ve společný tok.“⁷ Také byla vyznávána zásada římského práva, totiž že koryto je součástí vodního toku. Ačkoliv se jednalo o zemský zákon český, byla jeho platnost rozšířena na celé území Čech, Moravy a Slezska. Stalo se tak vládním nařízením č. 305/1942 Sb. V této podobě vydržela vodoprávní úprava na našem území až do roku 1955.

3.3 Právní úprava vod po roce 1948 do nabytí účinnosti zákona o vodách č. 138/1973 Sb.

Po roce 1948 došlo ke změně společenské i politické situace a ta se samozřejmě odrazila i na podobě právní úpravy obecně, vodního práva nevyjímaje. Zemský zákon č. 71/1870 čes. z. z. byl nahrazen zákonem č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství, který nabyl účinnosti 1.1.1955. Ten stanovil, že veškeré povrchové i podzemní vody slouží k zabezpečení hospodářských a jiných společenských potřeb. Promítl se do něj i systém plánů ve veřejné správě a tak § 2 z. č. 11/1955 Sb. Říká, že s vodami je potřeba plánovitě hospodařit, v § 3 najdeme, že pro veškerá vodohospodářská opatření národního hospodářství i územního plánování je závazný vládou schválený státní vodohospodářský plán. V dalších ustanoveních se praví, že distribuce vody se provádí podle plánu, je možno omezit zvláštní užívání vody vyžaduje-li to naplnění státního plánu rozvoje národního hospodářství atd. Jak již bylo naznačeno, rozlišovalo se mezi užíváním obecným a zvláštním. Obyčejným má zákon na mysli užívání, které nevyžaduje žádného zvláštního zařízení a demonstrativně uvádí koupání, praní, mytí atd. Nebylo k němu potřeba žádného zvláštního povolení nebo souhlasu vodohospodářského orgánu, na rozdíl od případů užívání zvláštního. K němu je třeba povolení vodohospodářského orgánu v případě užívání a zadržování vod odlišným od vymezení užívání obecného a plavby, k užívání vod podzemních, k vypouštění odpadních vod a ke zřízení

7 Ševčík, J. *Vodní a rybářské právo*. Praha: Právnické knihkupectví a nakladatelství, 1937, str. 31.

vodohospodářského díla nebo zařízení. Velice zajímavou částí zákona o vodním hospodářství jsou však § 29 a 30, tedy úprava vyvlastnění a zániku zástavních a jiných věcných práv a břemen. § 29 umožňuje, nedojde-li k dohodě o výkupu nebo o užívání, vyvlastnění nemovitostí a práv pro účely stanovenými zákonem o vodním hospodaření nebo pro přístup k vodám za účelem obecného užívání. V odstavci druhém je odkazováno pro vyvlastňovací řízení a náhradě za vyvlastňovanou nemovitost či právo na ustanovení zákona č. 280/1949 Sb., o územním plánování a výstavbě obcí a vládního nařízení č. 93/1950 Sb., o výstavbě obcí., které se použijí obdobně. Třešničkou na poněkud kyselém dortu je však poslední věta odstavce druhého § 29 - „Ústřední správa vodního hospodářství může však v dohodě s ministerstvem financí vyhláškou stanovit odchylky od těchto ustanovení, nutné vzhledem ke zvláštní povaze vodohospodářských děl a zařízení a jeho provozu“. Zánik zástavních práv spočívajících na majetku, který byl ve státním socialistickém vlastnictví a jehož účelem bylo jeho trvalé využití k vodnímu hospodářství upravoval následující § 30. Všechna tato práva zanikla účinností toho zákona bez náhrady.

Dalším stupněm v neomylném směřování vývoje vodního práva v socialistickém státě byl Ústavní zákon č. 100/1960 Sb. - Ústava 1960. Ta rozlišovala socialistické společenské vlastnictví dvojího druhu – státní a družstevní. Jinými slovy národní majetek, který je vlastnictvím lidu a majetek lidových družstev. Z pohledu vodního práva je stěžejní demonstrativní výčet národního majetku. Čl. 8 odst. 2 Ústavy 1960 do něj řadil zejména nerostné bohatství a základní zdroje energie; základní lesní fond, vodní toky a přírodní léčivé zdroje; prostředky průmyslové výroby, hromadné dopravy a spoju; peněžní a pojišťovací ústavy; rozhlas, televize a film, dále též nejdůležitější společenská zařízení, jako zařízení zdravotnická, školy a vědecké ústavy. Došlo tím tedy ke znárodnění vodních toků.

3.4 Právní úprava vod od nabytí účinnosti z. č. 138/1973 Sb. do nabytí účinnosti zákona č. 254/2001 Sb.

Další kapitolou ve vývoji vodního práva na našem území představuje období mezi roky 1973 a 1993. V tomto období upravoval právní postavení vod především. Je však mít na paměti účinnost ústavního zákona č. 100/1960 Sb. a znárodnění vodních toků. Postupující směřování k znárodnění bylo završeno ústavním zákonem 100/1990 Sb., který svým § 10 stanovil, že ve vlastnictví státu jsou veškeré vodní toky i podzemní vody včetně přírodních léčivých zdrojů. Následně došlo tzv. restitučními zákony vlastnictví vod převedeno na státem zřízené akciové společnosti a jiné právnické, ale i fyzické osoby.

V období socialismu došlo k dosti specifickému stavu postavení vlastnických práv. Mezi taková specifika řadíme nejen to, že došlo ke všeobecnému zestátnění a stát byl vlastníkem prakticky všeho, co neslo nějakou vyšší hodnotu, ale také tím, že socialistické právo nadřazovalo státní vlastnictvím nad vlastnictvím soukromých osob. Tyto vztahy v našem státě panovaly až do účinnosti ústavy z roku 1993, která předchází ústavu zrušila. Zároveň ale žádným konkrétním způsobem právní povahu vod neupravovala. V tomto období po roce 1993 zde vzniklo jakési zdánlivé právní vakuum, které zapříčinilo různorodost výkladů a teorií co se obecně vody jako předmětu vlastnické práva týče. Otázka tedy zní - mohla být voda v tomto období předmětem vlastnických vztahů a pokud ano, tak kdo mohl oním vlastníkem být?

Předmětem soukromoprávních vztahů jsou toliko věci a práva, jestliže to jejich povaha připouští, jak se můžeme dočíst v Občanském zákoníku § 118 odst. 1. Obrácením předchozího tedy můžeme říci, že pakliže něco není věcí ani právem, nemůže to být ani předmětem soukromoprávních vztahů, tedy ani předmětem vlastnického práva. Můžeme vyloučit, že by voda byla právem, zbývá nám tedy kategorie věcí.

Teorie rozlišuje věci na ty, které jsou způsobilé být předmětem vlastnické práva a ty, které nikoliv. V první řadě se způsobilost být předmětem vlastnictví nepřiznává věcem, které nelze ovládnout. Ovladatelnost je tedy nutným znakem takové věci, což vychází už z pohledu římského práva na vlastnictví jako panství nad věcí. Říci ale, že ovladatelnost buď je či není, není sice chybné, ale jistě zjednodušující. Ovladatelnost má svojí míru, tedy posuzujeme ovladatelnost částečnou či úplnou nebo širší či užší. Voda jistě ovladatelná je, otázkou je, v jaké míře. Můžeme říct, že vodu můžeme usměrňovat koryty, zadržovat ve vodních dílech (vodohospodářských stavbách), odebírat jí atd., ale voda jako celek už ovladatelná není. Vody nelze ovládnout zcela a v plné jejich šíři, nemůžeme zabránit, aby padala z oblak, aby odtékala ať už z jednotlivých pozemků nebo mimo území státu.

3.5 Teoretická pojetí právní úpravy vod

V průběhu devadesátých let dvacátého století se v akademickém prostředí objevovaly rozdílné názory na to, zda voda je (či může být) předmětem vlastnického práva. Představiteli dvou odlišných postojů byli například J. Krecht a M. Kindl, kteří tříbili své názory v časopise Právní rozhledy a především časopise Právník. J. Krecht zastává názor,⁸ že vody jsou věcmi, které nepatří státu ani jiným subjektům a které nejsou ani předmětem právního obchodu, dnes bychom nejspíše řekli právního styku, později J. Krecht zastával názor, že vody jsou *res nullius*. M. Kindl ve své reakci polemizuje s názory, že voda není považována za věc v právním smyslu nebo je považována za věc ničí a uvádí, že tomu tak být nemůže a k jakým negativním důsledkům by takové situace mohly vést. Doslova uvádí, že „v případě, že by voda nebyla považována za věc v právním smyslu anebo byla považována za věc ničí, pak bychom se zcela vzdali všech možností soukromoprávní ochrany - především možnosti uplatňovat nároky

8 Krecht J.: Povrchové a podzemní vody a jejich status, Právní rozhledy č. 12/1994, str. 429.

na náhradu škody způsobené poškozením (např. znečištěním, ale i odcizením) vody.“⁹

J. Krecht uvádí příklad A. Randy¹⁰ o neovladatelnosti elektřiny a (o níž se domníval, že by mohla být zvláštním vlněním éteru) úvah o tom, že není třeba upravovat vlastnictví k hmotným předmětům, jichž je přebytek (jako kdysi vody). Zastává názor, že voda je věcí a může být předmětem vlastnictví po jejím odebrání. M. Kindl ve své reakci uvádí, že „při vší úctě k právní vědě našich předků je přece jen nutno jejich úvahy poměřovat úrovní dnešních znalostí a nepřejímat je automaticky, nekriticky a bez ohledu na to, že od jejich formulace uplynulo mnohdy víc než sto let“. Bylo-li by možno na vodu pohlížet jako na předmět vlastnických vztahů pouze na základě povoleného odběru, je otázkou, byly-li by vody odebrané bez tohoto povolení též předmětem vlastnického práva. V tomto případě odpadá argument neovladatelnosti, protože voda zachycená například v cisterně nepochybně ovladatelnou a ovládanou je. M. Kindl navíc dodává následky takového postoje. „Především ji po něm stejně nejde chtít zpátky, protože vlastnictví k ní nevzniklo sice ani odběrateli (vzniká až povoleným odběrem), ale ani nikomu jinému. Protože nikdo není vlastník, nelze vodu od neoprávněného odběratele požadovat zpět - není totiž, kdo by ji požadoval, respektive mohl požadovat, a nelze ani požadovat náhradu škody (škoda je zmenšením majetku a tady se majetek nikomu nezmenšil, protože voda nikomu nepatřila)“¹¹. Dále se věnuje podle jeho názoru problému daleko závažnějšímu – náhradě škody. Uvádí příklad kdy někdo vylije ropnou látku do vody, která podle J. Krechta není věcí, a tuto vodu tím znečistí, znehodnotí. Nelze po něm vymáhat náhradu škody, protože voda podle výše zmíněných koncepcí není věcí a tudíž ani není možné, aby na ní vznikla škoda v právním smyslu. Upozorňuje na existenci postihu v rámci veřejného práva, ale namítá, že by šlo o „přepych“ vzdávat se soukromoprávní

9 Kindl M.:Poznámka k vlastnictví vod, Právník 2/1997, str. 189.

10 Randa A.:Právo vlastnické, Česká akademie pro vědy, slovesnost a umění, Praha 1922, str. 11 a násl.

11 Kindl M.:Poznámka k vlastnictví vod, Právník 2/1997, str. 187.

ochrany. Vychází ze situace, že v dané době nebylo „vlastnictví k vodám nijak zvlášť upraveno. Vody jsou předmětem jak veřejnoprávních vztahů, tak i předmětem vztahů soukromoprávních, především práva vlastnického. Patří do vlastnictví státem zřízených akciových společností (povodí) a dalších právnických i fyzických osob, jež je do vlastnictví získaly především v procesu restitucí (zejména postupy podle zákona č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku).“ Jaroslav Krecht ve svém článku „K vlastnictví vod“ naopak hledá přesné hranice mezi vodou ovládanou a tedy schopnou být předmětem vlastnických práv a vodou neovládanou, především v případě rybníků a studen. Co se týče rybníků, využívá J. Krecht jejich dělení na průtočné a neprůtočné.¹² O vodě v průtočných rybnících (resp. vodě v nich) usoudil, že sdílí právní osud vodních toků, které je napájejí a z nich odtékají, jsou tedy součástí vod povrchových, které podle autora nepatří nikomu. U neprůtočných rybníků je tomu však jinak. Vodu v nich považuje za vyloučenou z přírodního koloběhu, protože takový rybník vodní tok pouze napájí. Takovou vodu považuje za soukromou a přirovnává jí k vodě zadržené v zahradním bazénu. Ve zkratce tedy spatřuje dělicí hranici v odtoku vody z rybníku. Když autor používá srovnání s bazénem, lze si na okraj položit otázku, zda by voda v bazénu napájeném vodním tokem, s odtokem který je vodním tokem, též nepatřila nikomu. U studen spatřuje J. Krecht rozhodnou „komunikaci“ vody ve studni a jejím přírodním zdrojem. Usuzuje, že pokud je tato komunikace zachována, nedochází k ovládnutí vody. „Okolnost, že jde o vodu „stojatou“ na uvedené skutečnosti nemá vliv, protože jde o stále se pohybující vodní masu. Její pohyb je pouze málo znatelný, což svádí k představám o její ovladatelnosti obdobně jako je tomu u rybníků.“ Jako okamžik ovládnutí chápe tedy nikoliv zachycení vody ve studni, ale až zachycením do nádoby nebo, jak doslova uvádí, „vnikne do čerpadla“.¹³ Též připouští, že teoreticky by voda ve studni nemusela být ničím, ale to pouze pod podmínkou, že by se výše zmiňovaná komunikace mezi vodou a jejím přírodním zdrojem

12 Krecht J.: Poznámka k vlastnictví vod, právník 6/1997, str. 529.

13 Krecht J.: Poznámka k vlastnictví vod, právník 6/1997, str. 529.

přerušila. Okamžikem ovládnutí tedy „přestává být z právního hlediska vodou podzemní a tedy věcí ničí a stává se vodou, která je způsobilým předmětem vlastnictví“.

Milan Kindl na pojetí vody nikoliv jako věci reaguje argumentací, že „ostatně při formulování navenek líbivé teze, že vody jsou buď věci ničí nebo dokonce ani nejsou věci vůbec, se zcela abstrahovalo od takových problémů, jakými jsou třeba věcná břemena. Právo čerpání vody (z cizího pramene) je jedním z nejčastějších práv odpovídajících věcným břemenům: kdyby voda nebyla věcí, tato věcná břemena a jim odpovídající práva by rázem zanikla (voda by přestala v soukromém právu existovat a nelze dohodnout právo odběru něčeho, co neexistuje). S pojetím jaké zastává J. Krecht v článku Vlastnictví vod, tady vodou jako věcí ničí, se vypořádává tak , že „kdyby vody sice byly věcmi, ale nepatřily nikomu, byla by situace jen o málo lepší - vztahy z věcných břemen by zanikly tak jako tak, protože nikdo nemůže jinému povolit nakládání s věcí, která jemu samotnému nepatří. Navíc se věcná břemena zřizují za náhradu - a ta by se rázem stala bezdůvodným obohacením.“

Své tvrzení dále dokládá ústavní rovina dané problematiky. Listina základních práv a svobod (opětovně vyhlášená pod č. 2/1993 Sb.) stanovila v čl. 11 odst. 1, že každý má právo vlastnit majetek. Podle druhého odstavce citovaného ustanovení pak zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu, může být jen ve vlastnictví státu, obcí nebo určených právnických osob. Zákon tedy může stanovit, že některé věci mohou patřit jen státu nebo určeným právnickým osobám, včetně obcí - a už nic víc. Jiná omezení vlastnického práva než ta, která jsou uvedena v citovaném ustanovení čl. 11 odst. 2 Listiny, pak nejsou i podle judikatury Ústavního soudu přípustná. Vody však nepochybně v minulosti něčím vlastnictvím byly (dřívější československá Ústava například konstatovala, že vody ve vodním toku jsou výlučným vlastnictvím státu) a něčím vlastnictvím dodnes jsou.

Proto dnes nemůže žádný zákon stanovit, že nemohou být ničím vlastnictvím (může stanovit jen, že mohou být vlastnictvím omezeného okruhu právnických osob, respektive některé či některých z tohoto okruhu).“

Chtěl bych poznamenat, že více ztotožňuji více s názory M. Kindla a těch, kteří tyto názory podpořily, na tuto problematiku, než s názory J. Krechta. V následující části se pokusím vysvětlit proč.

J. Krecht využíval k argumentaci o soukromoprávních vztazích důvodovou zprávu k zákonu č. 138/1973 Sb., o vodách. Je třeba si totiž uvědomit, že důvodová zpráva nepředstavovala, na rozdíl od jeho tvrzení, projev vůle zákonodárce, nýbrž předkladatele zákona. Je sice možno hořce poznamenat, že v dobách totalitních se mohlo jednat o totéž, ale za totéž to v seriózní argumentaci považovat nemůžeme. Ostatně i tehdejší socialistická judikatura například deklarovala, že praxe na základě úpravy občanského zákoníku překonala úvahy obsažené v jeho důvodové zprávě (Stanovisko zveřejněné pod č. 50/1985 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). Podstata Krechtových příspěvků spočívá v tvrzení, že povrchové a podzemní vody jsou věci ničí. To odůvodňuje tím, že jsou podle něj neovladatelné. Jinými slovy neovladatelnost je příčinou toho, že nemohou být předmětem vlastnického práva. Dle mého názoru by premisa neovladatelnosti předmětu (v našem případě vody) spíše znamenala, že takový předmět nemůže být věcí v právním smyslu. Jedním z požadavků, které klademe na hmotný předmět jakožto věc v právním smyslu je jeho ovladatelnost. Nikoli ovládanost, nýbrž ovladatelnost, o tom však až dále. Sám J. Krecht ale tvrdí, že „vody jsou věci ale pro svou neovladatelnost nemohou být předmětem vlastnictví.“ Popravdě řečeno, tento závěr mi poněkud uniká. Podle mého názoru je poněkud zvláštní tvrdit, že předmět je věc, ale zároveň spojovat její neschopnost být předmětem vlastnictví s neovladatelností.

Dalším důvodem je samotný význam pojmu ovladatelnost. Je mnoho

věcí, které neovládáme, ale ovladatelné nepochybně jsou. Jako příklady si dovolím vypůjčit ty, které uvádí M. Kindl (úvod do práva životního prostředí str. 53) – auto na ledě a především velmi povedený kocour na útěku. Například zvíře se stává věcí okamžikem narození, nikoliv odchytem či usmrcením. Dle mého názoru je to podobné i s vodou. A jistě není podstatné, jestli je obtížnější spoutat vodu nebo polapit toulavého kocoura.

K naplnění podmínky ovladatelnosti dokonce není zapotřebí ovladatelnost plná, ale i pouze částečná, jak lze doložit i z judikatury (63/1962 sbírky rozhodnutí a stanovisek). Osobně nevidím zásadního rozdílu v ovládanosti vody zachycené v konvi a v rybníce. Snad ten, že v případě konve jde o věc movitou a u rybníku o nemovitou, ale ne v ovládanosti vody. Zcela se ztotožňuji s obsahem článku J. Staňka, který v časopise právník¹⁴ srozumitelně vysvětlil, proč se staví na stranu vody jako předmětu vlastnických vztahů a zároveň nahlédl na téma z trochu jiného úhlu. V článku uvádí, že „obsahem vlastnického práva je vedle oprávnění dispozičního i právo věc držet a užívat (ius utendi, disponendi ac possidendi). Neovladatelnost věci by zcela nepochybně byla na překážku především právě jejímu užívání: mohu se stát koneckonců vlastníkem věci, třeba i nemovité, a také přestat být jejím vlastníkem, aniž ji vůbec kdy uvidím, takže špatná ovladatelnost jistě dispozičnímu oprávnění nebrání – to co je neovladatelné, však jen těžko mohu, nebo přesněji, vůbec nijak nemohu využívat. A vodu užívat zajisté lze a dokonce i samotný vodní zákon (stále ještě zákon č. 138/1973 Sb., o vodách), ač jinak norma po výtce veřejnoprávní, hovoří o užívání vod a o jejich uživateli.“¹⁵

Představme si případ, že někdo vlastní rybník. Jednoho večera se jeho soused, ať už z nějakého prospěchu nebo z prosté zlomyslnosti, rozhodne, že veškerou vodu v něm odčerpá a tak i učiní. Byla-li by vod věc ničící nebo nebyla-li by věcí v právním významu vůbec, mohl by se vlastník

14 Staněk, J. Ještě jednou voda. Právník, č. 10-11/1997, str. 950.

15 Staněk, J. Ještě jednou voda. Právník, č. 10-11/1997, str. 950.

rybníka domáhat například náhrady škody? Měl by jednoduše smůlu. Jistě by mohl našemu zlomyslnému sousedovi vodohospodářský úřad udělit ve správním řízení nějakou pokutu, ale to vlastníka nejspíše příliš nepotěší, když pokuta poplyne jako příjem do státního rozpočtu, nikoliv k vlastníkovi.

Po prostudování názorů jednotlivých autorů a jejich argumentů se kloním k tomu, že voda byla v tomto období věcí a mohla být předmětem soukromoprávních vztahů. Zcela nesouhlasím s pojetím vody v tomto období jako věci ničí. Bylo by absurdní se vzdávat soukromoprávní ochrany a spoléhat pouze na vztahy veřejnoprávní.

4 Současná právní úprava

4.1 Zákon č. 254/2001 Sb. - vodní zákon

Dnešní úpravu vodního práva představuje především zákon č. 254/2001 Sb., o vodách – Vodní zákon. Jde o již v pořadí pátou komplexní úpravu vodního práva, která upravuje právní vztahy k vodám na našem území. Důvodem, proč se začal připravovat nový zákon byly společenské i hospodářské změny, které se udály a dále udávaly po roce 1989. Úloha a postavení státu se poněkud změnilo, bylo nutné přihlédnout i k nově se tvořícím tržním vztahům. Nová úprava akcentuje tyto vztahy, ochranu práv a právem chráněných zájmů osob a potřebu moderních prvků péče o vodní zdroje. Životní prostředí se stalo důležitým úhlem pohledu a nový vodní zákon toto reflektuje. Souvisí to také s tím, že v době kdy se připravoval se česká republika připravovala na vstup do Evropské unie (dále jen EU). V EU se již delší dobu připravovala úprava životního prostředí v oblasti vod. Od

směrnic s poměrně úzkou působností se mělo přistoupit ke komplexní ochraně vod jak povrchových, tak podzemních, stanovení dlouhodobých cílů, kterých má být dosaženo, což si vyžádalo snahu o systematické zlepšování kvality vod a plánovitému řízení jejich užívání v rámci celků povodí. Dne 29. 6. 2000 byl odsouhlasen návrh nové Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU, která upravovala celkový rámec činnosti EU v oblasti vodní politiky.

V roce 1999 Ministerstvo životního prostředí a Ministerstvo zemědělství společně vypracovaly návrh zákona o vodách a o změně některých předpisů. Vládní návrh tohoto zákona v definitivním znění na základě usnesení vlády ze dne 26. 7. 2000 č. 746 byl předsedou vlády předložen předsedovi poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky. Poté co byl k němu ukončen legislativní proces v parlamentu, byl publikován ve Sbírce zákonů jako zákon č. 254/2001 Sb., o vodách. Konkrétně to bylo v částce 98 ze dne 28. 7. 2001. Jeho účinnost byla stanovena na 1. 1. 2002.

Důvodová zpráva k novému vodnímu zákonu deklaruje, že „Nový vodní zákon přejímá základní koncepci stávající právní úpravy, avšak zavádí nové pojetí právní povahy vod v přírodním prostředí, které pro jejich neustálý oběh, neovladatelnost a neuchopitelnost nebudou v přírodním prostředí předmětem vlastnického práva a stanou se předmětem vlastnictví až jejich odebráním z přírodního prostředí. Nový vodní zákon nepovažuje vodní tok za nemovitost ve vlastnictví státu, jako tomu bylo dosud, ale jako přírodní jev v podobě toku vody ohraničeném korytem na pozemku. Dále stanoví podmínky pro využívání povrchových a podzemních vod, ukládá povinnosti právnickým a fyzickým osobám v souvislosti s ochranou povrchových a podzemních vod, uceleně upravuje problematiku ochrany před povodněmi, stanoví působnost orgánů veřejné správy, upravuje systém plateb a financování výdajů na opatření ve veřejném zájmu.“

Vodní zákon je vlastně nástupcem třech právních předpisů v oblasti

vod. Prvním je zákon č. 138/1973 Sb., o vodách (vodní zákon), ve znění pozdějších předpisů, druhým zákon č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství, ve znění pozdějších předpisů a třetím je zákon č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových. První dva nový vodní zákon ruší, v případě třetího jde o převzetí do nové úpravy. Naproti této „syntéze“ oblastí úpravy ale vodní zákon neupravuje oblast vodovodů a kanalizací. Ta se dočkala úpravy v podobě zákona č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu (zákon o vodovodech a kanalizacích).

Nová právní úprava, jak už bylo naznačeno, byla zásadní změnou. Jako vůbec první téma, o kterém bych se rád zmínil, je fakt, že vodní zákon řeší právní pojetí vod a právní vztahy k povrchovým i podzemním vodám. Toto kruciólní ustanovení se nachází v § 3 odst. 1 cituji - „Povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na němž nebo pod nímž se vyskytují; práva k těmto vodám upravuje tento zákon.“ Dále se v odst. 2 stanovuje, že „Za povrchové a podzemní vody se nepovažují vody, které byly z těchto vod odebrány.“ a konečně odst. 3 „V pochybnostech o tom, zda se jedná nebo nejedná o povrchové nebo podzemní vody, rozhoduje vodoprávní úřad.“ Zákon, na rozdíl od předchozích předpisů výslovně upravuje práva k vodám a to jak povrchovým, tak podzemním. Řeší je tak, že jejich vlastnictví vylučuje (pro všechny subjekty včetně státu). Jestliže se v odst. 3 mluví o vodoprávním úřadě, který rozhoduje, zda se jedná či nejedná o povrchové nebo podzemní vody, tak je jím krajský úřad podle § 107 písm. p. V této věci není žádná speciální legitimace a pochybnosti může projevit kdokoliv. Usoudí-li krajský úřad, že pochybnosti jsou v daném konkrétním případě na místě, zahájí z vlastního podnětu vodoprávní řízení. Zajímavým momentem pak je, že se mohou zdát názory J. Krechta o povaze vod popsané výše téměř vizionářskými. Samozřejmě tomu tak není, vodní zákon 2001 tyto poměry teprve konstituoval, před tím byla situace jiná a předchozí větu je

nutno bráti v nadsázce. To konečně potvrzuje i J. Nietschová¹⁶ v souladu jak s důvodovou zprávou, tak komentáři zákona, že „nové je především pojetí právní povahy vody v přírodním prostředí, která nebude předmětem vlastnického práva a stává se předmětem vlastnictví až po odebrání z přírodního zdroje. Nový zákon dále nepovažuje vodní tok za nemovitost ve vlastnictví státu jako tomu bylo dosud, ale jako přírodní jev v podobě toku vody ohraničeném korytem na pozemku. Tyto pozemky mají konkrétní vlastníky, pro něž vyplývají ze zákona určité povinnosti údržby.“ Z toho vyplývá, že do účinnosti tohoto zákona byla předmětem vlastnických práv jako tomu bylo u vodních toků nebo byla součástí či příslušenstvím pozemků či vodních děl (tehdy vodohospodářských děl), které opět byly předmětem práva vlastnického.

Z výše uvedeného nade vší pochybnost a jasně vyplývá, že stávající právní úprava (stejně jako úprava předchozí) považuje vodu, která byla odebrána z přírodního prostředí za předmět vlastnictví.

4.2 Vody povrchové, podzemní a zvláštní

Pro pochopení dosahu nové právní úpravy je nutné určit, jak vodní zákon vymezuje jednotlivé druhy vod a kde přesně leží hranice mezi vodou v přírodním prostředí a vodou z tohoto prostředí odebranou.

4.2.1 Povrchové vody

Definici povrchových vod nalezneme v § 2 odst 1 vodního zákona. Ten praví, že povrchovými vodami jsou „vody přirozeně se vyskytující na zemském povrchu; tento charakter neztrácejí, protékají-li přechodně zakrytými úseky, přirozenými dutinami pod zemským povrchem nebo v

¹⁶ Nietschová J.:Vlastnictví k vodám podle nového zákona o vodách ve srovnání s předchozí právní úpravou, Vodní hospodářství č. 1/2002, str. 10

nadzemních vedeních.“ Tyto vody neztrácejí svůj charakter jsou-li mimo kapalného i v pevném skupenství. Poznámka o zakrytých úsecích, dutinách pod zemským povrchem a o nadzemních vedeních je upřesněním oproti předchozí právní úpravě, ta totiž tyto kategorie neupravovala. Odstraňují se tím některé výkladové pochybnosti, což je jistě dobře.¹⁷ Povrchové vody jsou tvořeny v konkrétních případech především vodami ve vodních tocích, vodami ve vodních tocích uměle vzdutých pomocí jezů, vodami v odstavených ramenech vodních toků, vodami v přehradách a rybnících, vodami odtékajícími po zemského povrchu a které vznikly spadem dešťových srážek, ale také vodami v jezerech a tzv. nebeských rybnících, tzn. bez odtoku a vodami ve šterkovištích.

4.2.2 Podzemní vody

Definici podzemních vod nalezneme v odstavci § 2 odst. 2 vodního zákona ve znění „Podzemními vodami jsou vody přirozeně se vyskytující pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami; za podzemní vody se považují též vody protékající drenážními systémy a vody ve studních.“ Podzemními vodami se v souladu se směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2000/60/ES ustavující rámec pro činnost společenství v oblasti vodní politiky rozumějí vody vyskytující se pod zemským povrchem v pásmu nasycení v přímém styku s horninami, ve kterém se voda pohybuje pomocí působení přitažlivosti zemské. Vody ve studních, vrtech a podobně jsou vodami podzemními až do té doby, dokud nevniknou do zařízení určeného k jejich odběru. To tedy znamená, že podzemní vody, které jsou z výše uvedeného odebrány již nejsou podzemními vodami. Další úpravu nalezneme v § 29 vodního zákona. „Zdroje podzemních vod jsou přednostně vyhrazeny pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou a pro účely, pro které je použití pitné vody stanoveno zvláštním právním předpisem.“ Současná právní úprava vykazuje skutečnost, že si je vědoma vzácnosti a důležitosti zdrojů vody. Jelikož jakost, kterou může podzemní voda často mít, může

17 Maršnerová, V. *Ještě o nabytí a ještě o vodě*. Právník, č. 1/1998, str. 71- 73.

naplňovat podmínky pro vodu pitnou nebo se jim alespoň blížit, zavádí vodní zákon její přednostní užití pro uspokojování potřeb zásobování obyvatelstva pitnou vodou. Výraz „zavádí“ však není úplně na místě, protože tato myšlenka je odvozena již z předchozí právní úpravy.

4.2.3 Zvláštní vody

Za vody povrchové nebo podzemní nepovažuje vodní zákon vody v předchozí právní úpravě definované jako vody zvláštní. Vodní zákon se na tyto vody vztahuje, jen pokud tak výslovně stanoví. Jedná se o vody, které jsou vymezeny zákonem č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (horní zákon). Tento zákon zavádí dvojí právní povahu těchto vod a to podle rozdělení na nerosty vyhrazené a nevyhrazené. Vyhrazenými nerosty jsou také mineralizované vody, z nichž se mohou průmyslově získávat vyhrazené nerosty a tyto vody jsou podle horního zákona ve vlastnictví České republiky. Všechny ostatní nerosty lze považovat za nerosty nevyhrazené a horní zákon zároveň ložisko takových nerostů považuje za součást pozemku.

Vodami od vod povrchových a podzemních jsou přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodních minerálních vod. O těchto vodách muselo být vydáno osvědčení podle zákona č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech (lázeňský zákon), aby mohly za takové být považovány. Podle lázeňského zákona (konkrétně § 4) nejsou přírodní léčivé zdroje a zdroje přírodní minerální vody součástí ani příslušenstvím pozemků a nejsou ani předmětem vlastnictví. Můžeme tedy říci, že právní povaha těchto vod je obdobná s tou, jaká náleží vodám podle vodního zákona. Samozřejmě že zde taktéž existuje povolovací řízení pro nakládání s takovými vodami, avšak jsou zde přeci jen kladeny vyšší nároky na žadatele o takové povolení a celé řízení se odehrává na úrovni ministerstva.

Důlní vody, které mají svou definici v § 40 zákona č. 44/1988 Sb., o

ochraně a využití nerostného bohatství, ve znění pozdějších předpisů (horní zákon), považuje vodní zákon naopak za vody povrchové nebo podzemní. Tím se liší od předchozí úpravy, která je za povrchové či podzemní vody neuznávala. Tyto vody jsou všechny podzemní, povrchové a srážkové vody, které které vnikly do povrchových nebo hlubinných důlních prostorů bez ohledu na to, zda se tak stalo průsakem nebo gravitací z nadloží, podloží nebo boku nebo prostým vtékáním srážkové vody, a to až do jejich spojení s jinými stálými povrchovými nebo podzemními vodami. Jsou tedy vodami povrchovými nebo podzemními podle vodního zákona, a ten se na ně proto též vztahuje, pakliže ovšem horní zákon nestanoví v § 40 odst. 2 až 4 jinak. Plane z toho závěr, že pro odběr takových vod je zapotřebí povolení příslušného vodoprávního úřadu podle § 8 vodního zákona.

4.3 Nakládání s vodami

Odlišné právní pojetí vod v současném vodním zákoně od předchozí právní úpravy se musel zákonitě projevit i ve vztazích s vodou souvisejících. Takovým vztahem je i užívání vody.

Vodní zákon rozlišuje hned několik způsobů nakládání s vodami a dále je rozděluje podle toho, jestli se jedná o vody povrchové nebo podzemní. Nakládání s vodami je upraveno v § 5 až 13 zákona č. 254/2001 Sb. vodní zákon zde rozlišuje:

- a) obecné nakládání s povrchovými vodami ke kterému není třeba povolení vodoprávního orgánu.
- b) užívání povrchových vod k plavbě, ke kterému také není třeba povolení vodoprávního orgánu.
- c) nakládání s povrchovými a podzemními vodami, ke kterému je třeba souhlas vodoprávního orgánu.

4.3.1 Obecné nakládání s vodami

Obecné nakládání s vodami je upraveno v § 6 vodního zákona. Obecné nakládání se týká pouze povrchových vod, veškeré nakládání s podzemními vodami vyžaduje povolení. „Základní charakteristikou obecného nakládání s povrchovými vodami je, že k němu není třeba zvláštního technického zařízení, prakticky žádného technického zařízení, pro jehož provoz je třeba dodávat elektrickou, mechanickou nebo jinou energii.“¹⁸

Vodní zákon umožňuje každému odebírat povrchovou vodu nebo s ní jinak nakládat. Tímto jiným nakládáním je například využití k rekreačním účelům, koupání, bruslení, praní prádla, plavení zvířat, získávání vodních organismů nestanoví-li zvláštní zákon jinak. Toto využití musí být pro vlastní potřebu, nikoliv pro podnikatelské účely. V § 6 odst. 1 vodního zákona se dále stanoví, že toto užívání je „na vlastní nebezpečí“. Tím je dáno, že za případné škody vzniklé při takovém nakládání, například za úrazy, nejsou odpovědni správci vodních toků, vlastníci vodních děl nebo vlastníci pozemků, na kterých se nachází koryto vodního toku. Jednoduchými zařízeními určenými k zachycování povrchových vod na pozemcích nebo změně přirozeného odtoku vod za účelem ochrany pozemků podle § 6 odst. 2 vodního zákona, se rozumí např. jednoduché hrázky nebo stružky, které nejsou podle § 55 odst. 2 vodního zákona vodními díly.

Při obecném nakládání se nesmí ohrožovat jakost a zdravotní nezávadnost vod, narušovat prostředí, zhoršovat odtokové poměry, poškozovat vodní díla. Vodoprávní úřad může ve veřejném zájmu nakládání s vodami omezit nebo i zakázat.¹⁹

4.3.2 Užívání povrchových vod k plavbě

18 Tureček, K. a kol. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., s komentářem*. Praha: Sondy s.r.o., 2002, str. 18.

19 Hendrych, D. a kol. *Správní právo. Obecná část. 7. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2009, str. 336- 337.

Užívání povrchových vod k plavbě upravuje vodní zákon v § 7. Stejně jako u úpravy obecného nakládání s vodami podle § 6 vodního zákona není k Užívání povrchových vod k plavbě třeba povolení vodoprávního úřadu. Taktéž ho není třeba k odběru vody pro provoz plavidel. Z důvody nutnosti ochrany přírodního prostředí vod je § 7 odst. 2 vodního zákona dána povinnost provozovatelů plavidel je vybavit zařízením k akumulaci odpadních vod a řádně je provozovat. Je také zakázáno vypouštět z plavidel odpadní vody do vod povrchových a přečerpávat odpadní vody, závadné látky a pohonné hmoty nad objem 50 litrů mimo přístavy, nejde-li o speciální loď určené k přepravě pohonných hmot a odpadů z plavidel. Takováto speciální plavidla musí splňovat podmínky podle vyhlášky č. 223/1995 Sb., o způsobilosti plavidel k provozu na vnitrozemských vodních cestách pro tzv. obslužní loď.

4.3.3 Povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami

Nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, které vyžaduje povolení vodoprávního úřadu upravuje § 8 vodního zákona. Je to jeden ze základních institutů vodního práva. Na základě povolení vznikne subjektu, který povolení obdržel právo nakládat s povrchovou nebo podzemní vodou. Tedy jí odebírat nebo využívat pro účely v povolení uvedené. Takové právo vyplývá pouze z ustanovení vodního zákona nebo z povolení vodoprávního úřadu. § 8 odst. 1 vodního zákona taxativně vymezuje druhy nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami.

Nakládání s povrchovými vodami je vyjádřeno tak, že se jedná o veškeré nakládání s povrchovými vodami nad rámec ustanovení § 6 vodního zákona. V případě nakládání s podzemními vodami z výčtu vyplývá, že u nich je povolení zapotřebí vždy. Na zvláštnost v této souvislosti upozornila J. Nietzscheová, že „i v současné době, kdy podzemní voda není vlastnictvím tohoto vlastníka pozemku, se považuje odběr podzemní vody ze studní, které existovaly před 1.1.1955 v zásadě za povolený, aniž bylo třeba k

povolení odběru podzemní vody podle ustanovení č. 11/1955 Sb., č. 12/1959 Sb., č. 138/1973 Sb. nebo č. 254/2001 Sb. Příslušného vodohospodářského orgánu nebo vodoprávního úřadu.“²⁰

5 Vodní toky

5.1 Vodní toky podle vodního zákona

Vodní zákon stanovuje ve svém §43 odst. 1 pojmové znaky vodního toku. Vodní tok chápe jako specifickou část povrchových vod, která teče vlastním spádem, tedy ke svému pohybu nepotřebuje jakýchkoliv mechanických nebo jiných pomůcek. Další podmínkou podle § 43 odst. 1 vodního zákona je, že tyto vody se pohybují ve vymezeném korytě a to buď trvale nebo alespoň po převažující část roku. Vyžaduje se tedy určitá setrvalost stavu – průtoku vody. Za vodní tok se na základě § 43 odst. 1 vodního zákona považují vody v těchto korytech vzduť činností člověka. Součástí vodních toků jsou též vody ve slepých říčních ramenech a zároveň i vody, které částečně tečou pod zemským povrchem, tedy tzv. ponorné řeky, nebo jsou tyto úseky jinak zakryté, například zatrubněné. Ustanovení § 43 odst. 1 o tom, že „v úsecích přechodně tekoucích přirozenými dutinami pod

20 Nietschová J.:Vlastnictví k vodám podle nového zákona o vodách ve srovnání s předchozí právní úpravou, Vodní hospodářství č. 1/2002, str. 11

zemským povrchem nebo zakrytými úseky“ se též jedná o součást vodních toků je pouze rozvinutí ustanovení § 2 odst.1 o rozsahu povrchových vod.

Současná definice vodního toku podle § 43 odst. 1 vodního zákona opouští předchozí princip, kdy byly vodní toky definovány jako vody trvale tekoucí po zemském povrchu a to včetně jejich koryt. J. Nietschová uvádí,²¹ že důvodem změny definice bylo „nejen to, že tato definice s ohledem na nové právní prostředí již nebyla funkční, ale také na vzniklý problém po povodních 1997, kdy vodní toky v postižených územích opustily svá původní koryta a našla si nová. S tím se nebyl schopen vyrovnat ani zákon č. 138/1973 Sb., o vodách ani katastrální úřad.“ V těchto případech docházelo k tomu, že pozemky, které byly v katastru vedené jako vodní plocha netvořily koryta vodních toků a uvádí se, že v některých případech může jít až o padesát procent celkové délky vodního toku.

Vodní tok může existovat v mnoha podobách, ale troufám si tvrdit, že ve většině případů nebude činit obtíže zjistit, zda se v konkrétním případě o vodní tok jedná či nikoliv. V případě pochybností, zda se jedná o vodní tok, rozhoduje podle § 43 odst. 2 vodního zákona vodoprávní úřad, že vodním tokem jsou i jiné povrchové vody než ty uvedené v § 43 odst. 1 vodního zákona. Nejčastěji půjde pravděpodobně o nesplnění podmínky setrvalosti průtoku například u drobných bystřin či jiných nepravidelných vodotečů, o kterých se vodoprávní úřad domnívá, že by měly být zařazeny do kategorie vodních toků. Na otázku, co může tvořit vodní tok, lze tedy odpovědět, že jsou to části povrchových vod splňující znaky §43 odst.1 vodního zákona nebo ty povrchové vody, které za vodní tok vodoprávní úřad prohlásí.

Vodní toky se člení na vodní toky významné a drobné. Nejsou stanoveny žádné konkrétní parametry vodního toku. Aby mohl být řazen mezi toky významné, musí o tom rozhodnout ministerstvo zemědělství vyhláškou. Současný seznam vodních toků tedy nalezneme v příloze č. 1 vyhlášky č.178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních

21 Nietscheová J.: Vodní toky podle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů, Vodní hospodářství č. 3/2002, str. 66

toků a způsob provádění činností souvisejících s jejich správou. Seznam jich čítá 819, tedy nikoliv málo. Za významnou je možno podle přílohy č. 1 vyhlášky č.178/2012 Sb. prohlásit pouze část vodního toku, kde je u každého toku mimo jiné uvedena délka vodního toku v kategorii „významný“ a v případě, že se jedná pouze o určitý úsek, mezi kolikátými kilometry svého toku.

Vodní toky jsou podle § 47 odst. 1 vodního zákona předmětem správy. Tu provádí tzv. správci vodních toků. V případě významných vodních toků jsou to tzv. správci povodí, právnické osoby zřízené na základě zákona č.305/2000 Sb., o povodích. U vodních toků neuvedených ve vyhlášce č.178/2012 Sb., tedy drobných vodních toků, je tomu odlišně. Tam mohou být správcem za první obce, jejichž územím tyto vodní toky protékají a za druhé fyzické či právnické osoby, jimž tyto toky slouží nebo s jejichž činnostmi souvisejí. Tyto osoby však mohou správu vykonávat jedině tehdy, byla-li tato určena ministerstvem zemědělství a to na základě žádosti, jejíž formulář resp. specifiky jsou uvedena v příloze č.2 vyhlášky č. 178/2012 Sb. Správa drobných vodních toků je kontrolována správcem povodí, pod které tyto méně významné toky spadají, a který nad nimi vykonává dohled. Na území vojenských újezdů zajišťuje na základě § 48 odst. 3 a § 104 odst. 2 a § 105 odst. 2 vodního zákona správu drobných vodních toků ministerstvo obrany a na území národních parků pak správu těchto parků.

Vodní tok je prostorově definován korytem, kterým protéká. Současná právní úprava koryta vodních toků se však poněkud odlišuje od všeobecného chápání pojmu „koryto“. Tak především vodní § 44 odst. 1 vodního zákona za koryto vodního toku považuje pozemek. Z toho také vyplývá řešení první ze dvou hlavních možností koryta vodního toku. Nachází - li se vodní tok na pozemku, který je veden v katastru nemovitostí jako vodní plocha, tvoří koryto toku celý tento pozemek. Hranice koryta jsou pak totožné s hranicemi pozemku. Samozřejmě se může vyskytnout případ, kdy pozemek sice je podle katastru nemovitostí veden jako vodní plocha,

avšak v reálu vodní masa na něm se vyskytující nesplňuje znaky vodního toku dle vodního zákona nebo se na něm dokonce ve skutečnosti žádná vodní masa nevyskytuje. Nebylo-li by zcela jasné, splňuje – li znaky vodního toku, mohl by jí vodoprávní úřad svým rozhodnutím prohlásit. Avšak nevyskytuje-li se na pozemku voda žádná, přesněji řečeno žádná povrchová voda dle vodního zákona, nemohl by ani vodoprávní úřad na pozemku vyhlásit vodní tok, protože vedle rozhodnutí v pochybnostech má již tento pouze možnost prohlásit vodním tokem „jinou část povrchových vod“. Takový pozemek samozřejmě korytem býti nemůže, neboť samotný fakt zapsání pozemku v katastru jako vodní plocha ještě neznamena existenci toku a tudíž ani koryta.

Není-li pozemek uveden v katastru nemovitostí jako vodní plocha a protéká po něm vodní tok, je podle § 44 odst. 1 vodního zákona korytem pouze část tohoto pozemku. A to část vymezená prostorově dnem, břehy a linií vody, která ještě stačí protékat, aniž by se vylévala mimo břehy do přilehlého území. Takovéto linii se říká „břehová čára“. Opět zde vodní zákon vkládá pravomoc do rukou vodoprávního úřadu v pochybnostech rozhodnout o hranicích vodního koryta. Je striktně omezen definicí koryta vodního toku v §44 odst.1 neumožňuje se mu prohlásit korytem část pozemku nad rámec této definice, na rozdíl od rozhodovací pravomoci vodoprávního úřadu ve věci určování vodního toku.

Koryto může také samozřejmě měnit svoji polohu či jiné své vlastnosti. Zásadní okolností pak je, zda jsou tyto změny zapříčiněny lidskou činností nebo přírodními silami na lidské činnosti nezávislými.

Mezi jmenovitě určenou příčinu změny koryta v důsledku přírodních vlivů určuje § 45 odst. 1 vodního zákona povodeň. Během ní může docházet k masivním erozivním procesům ve velmi krátkém časovém období a následně k přesunutí vodního toku, tedy jeho koryta. Je třeba mít na zřeteli, že § 45 odst. 1 vodního zákona hovoří výslovně o změnách, kdy opustí „vodní tok vlivem přírodních sil při povodni své přirozené koryto“. Jedná se tedy pouze o koryta přirozená, pro změny toku a poškození koryt

umělých nebo upravených platí úprava týkající se vodních děl. Vznikne-li v důsledku povodně koryto nové, přiznává § 45 odst. 1 vodního zákona těm vlastníkům pozemků, správcům vodních toků a oprávněným k nakládáním s vodami, kteří jsou dotčeni tímto novým stavem, určitá práva a zároveň ukládá povinnosti. Předně mohou tyto osoby vrátit vodní tok do koryta, kde se nacházel před změnou. Tomuto kroku však musí předcházet jejich žádost (ať už společná či jednotlivá) k vodoprávnímu úřadu, aby toto navrácení povolil. Tato žádost je upravena § 14 odst. 1 písm. e), avšak pouze do té míry, že k vrácení vodního toku do původního koryta je nutné povolení a že na jeho vydání, změnu nebo zrušení se přiměřeně použijí ustanovení § 9 až 13 vodního zákona, tedy o povolení k nakládání s vodami. V případě kladného vyřízení žádosti proběhne navrácení vodního toku na náklady žadatele/žadatelů. Těm pak ovšem může stát na obnovu koryta po povodni přispět. Vodní zákon v § 45 odst. 1 přímo odkazuje na § 102 vodního zákona, který upravuje podmínky pro případnou úhradu výdajů na opatření ve veřejném zájmu. Ten demonstrativním výčtem zmiňuje situace, ve kterých na ně může stát poskytnout finanční prostředky. Na tyto prostředky však neexistuje právní nárok. § 102 odst. 3 vodního zákona však zmocňuje vládu, aby každoročně sestavovala závazná pravidla, podle kterých budou přidělovány finanční prostředky a probíhat kontrola jejich čerpání. Pro rok 2013 tak bylo učiněno přílohou č. 10 k zákonu č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013, Závazná pravidla poskytování finančních prostředků v oblasti vod v roce 2013 a způsobu kontroly jejich užití.

Další postup se uplatní v případě, že nedojde k obnovení původního stavu podle § 45 odst. 2. Může k tomu dojít buď z důvodu nepodání žádosti, nebo proto, že vodohospodářský úřad tuto obnovu nepovolil. V prvním případě pokud vlastník pozemku nabídne státu tento k prodeji, je stát povinen ho odkoupit. Mohli bychom to nazvat jako jakousi odkupní povinnost státu. Za jakou cenu stát pozemek odkoupí ale zákon nijak neupravuje. Tato povinnost státu je rovněž vyloučena v případě, že vlastníkem dotčeného

pozemku je obec.

V případě, že žádost o povolení vrátit vodní tok do původního koryta byla zamítnuta, má vlastník pozemku obdobná práva a stát obdobné povinnosti jako by žádost nebyla podána. Stát je tedy opět povinen pozemky vykoupit. A nesmíme zapomínat na fakt, že obecně v žádosti o návrat koryta může jít o pozemky, na kterých se nacházelo původní koryto vodního toku, ale též i o pozemky, na kterém se vodní tok nachází následně po povodni, protože § 45 odst. 1 hovoří o vlastnících pozemků, správců vodního toku a osob oprávněných k nakládání s vodami, kteří jsou dotčeni novým stavem. Navíc ale v tomto případě, kdy byla žádost zamítnuta, vodní zákon přiznává dalším osobám oprávněným k nakládání s vodami, dotčeným tímto zamítavým rozhodnutím přiměřenou náhradu, neboť jejich práva plynoucí z jejich oprávnění byla umenšena nebo zcela znehodnocena.

Závěrem k právům a povinnostem osob dotčených změnou vodního toku je třeba říci, že právo na obnovu vodního toku v jeho původním korytě a na veškerá odškodnění plynoucí z vodního zákona podle § 45 odst. 4 vodního zákona po třech letech od roku, kdy k dané změně došlo, zaniká.

5.2 Vlastnictví vodních toků

Otázkou práva na to vlastnit majetek a nabýváním majetku s faktorem vodního toku se zabýval Ústavní soud v nálezu ze dne 18. května 2000 sp. zn. N 70/18 SbNU 121. Stěžovatelé se ústavní stížností domáhali zrušení rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. března sp. zn. 22 Co 756/98-59, jímž byl potvrzen rozsudek okresního soudu v Pardubicích ze dne 9. října 1998 sp. zn. 17 C 167/98-45, zamítající jejich návrh, dle něhož byl žalovaný povinen zdržet se užívání nemovitostí. Strana žalující tvrdila, že jmenovanými rozhodnutími obecné soudy jako orgány veřejné moci porušily jejich ústavně zaručené právo na majetek podle čl 11 Listiny základních práv a svobod.

Ústavní soud provedl, necitě se vázán skutkovými zjištěními během

předchozích řízení, dokazování. Během něho mimo jiné zjistil:

Stěžovatelé jsou podílovými vlastníky pozemků na nichž se nachází zavodněná plocha – rybník a pozemků, na kterých se nachází vodní plocha – potok. Tyto pozemky nabyli kupní smlouvou ze dne 6. října 1970, vlastnictví k nim nepozbyli, avšak do doby podání žaloby je neužívali. Byly totiž užívány nejprve jednotným zemědělským družstvem (JZD) a posléze až dosud vedlejším účastníkem. Také vyplynulo, že tehdejším Odborem zemědělského a lesního hospodaření byl 30. května 1959 schválen záměr JZD obnovit na předmětných pozemcích, tehdy ve vlastnictví právních předchůdců stěžovatelů rybník. O podrobnostech této realizace se následně opakovaně jednalo, bez přítomnosti nebo vědomí vlastníků předmětných pozemků. Konečně bylo rozhodnutím Odborem zemědělského a lesního hospodaření dne 2. prosince 1959 zavodnění předmětných pozemků povoleno. Jejich vlastníci však opět nebyli účastníky vodosprávního nebo jiného správního řízení. Taktéž jim nebyly pozemky za účelem zbudování vodní nádrže vyvlastněny nebo jinak v rámci tehdejšího právního režimu zatíženy. Stavba vodní nádrže byla dokončena 1. června 1962. Z uvedených zjištění dokazování lze učinit závěr, že „vlastníci vodním dílem dotčených pozemků nejen nebyli o zamýšlené stavbě uvědoměni, ale nebyli účastníky (správního) řízení, v němž by mohli své zájmy, plynoucí z jejich vlastnictví k dotčeným pozemkům, uplatnit, že jim vlastnictví k zavodněným pozemkům nebylo (vyvlastněním) odňato a že tak vodní dílo samo bylo na jejich pozemcích vystavěno bez jejich souhlasu a tedy svémocně a protiprávně.“

V odůvodnění napadeného rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové sp. zn. 22 Co 756/98, však stojí, že návrh stěžovatelů (v řízení před Krajským soudem žalobců) byl zamítnut z důvodu, že sporné nemovitosti (pozemky) a rybník s hrází přešly přijetím zákona č. 100/1960 Sb. - Ústavy Československé socialistické republiky do vlastnictví státu jako vodní toky. Ústavní soud k tomuto ale zaujímá stanovisko v nálezu sp. zn. N 70/18 SbNU 121, že klíčové je pro právní posouzení věci, podle něhož ústavní předpis, kterým je v tomto případě čl. 8 odst. 2 ústavního zákona č. 100/1960

Sb., by sám o sobě vedl k zániku vlastnického práva. To je podle nálezu sp. zn. N 70/18 SbNU 121 aspekt „neudržitelný a to dokonce i ve světle právního režimu totalitního státu z doby před rokem 1989.“ Shledal též, že „postup správních orgánů zjištěný v této věci pro naprosté opomíjení právních předchůdců stěžovatelů jako vlastníků socialistickými právními subjekty užitých nemovitostí (pozemků) a pro opomenutí jejich práv z tohoto vlastnictví plynoucích je výrazem zlovolného zásahu tehdejších mocenských orgánů při výkonu veřejné moci, ostatně zcela odpovídajícího doktríně o třídním boji, která, jak známo, na (socialistickou) zákonnost příliš velký ohled nebrala.“ K tomu uvádí pro srovnání zákon č. 480/1991 Sb., o době nesvobody. Ústavní soud konstatoval, že je důvodné žalobcovo tvrzení, že i případné vyvlastnění nemovitostí podle zákona (zákona č. 206/1948 Sb., o zalesňování, zřizování ochranných lesních pásů a zakládání rybníků, později zákona č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství) muselo být učiněno na základě zákona muselo mu předcházet řádné vyvlastňovací řízení. Také mu muselo předcházet řízení podle zákona č. 42/ 1947 Sb., o některých opatřeních ve stavebnictví souvisejících s dvouletým hospodářským plánem. Ať už k tomuto faktu vedly jakékoliv důvody, je nepochybné, že k vyvlastnění předmětných nemovitostí nedošlo. Stěžovatelé jsou tedy nadále vlastníky těchto nemovitostí (pozemků) a jejich vlastnickému právu náleží zákonná ochrana podle § 126 odst. 1 občanského zákoníku, proti tomu, kdo do jejich vlastnického práva neoprávněně zasahuje a mohou se domáhat vydání věci na tom, kdo jim jí neprávem zadržuje. Taktéž takovému vlastnictví náleží ochrana ústavní zejména podle čl. 11 odst. 1 a 4 Listiny základních práv a svobod.

Zbývá ještě dodat, že Ústavní soud nálezem ze dne 18. května 2000 sp. zn. N 70/18 SbNU 121 rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 16. března 1999 sp. zn. 22 Co 756/98 a rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 9. října 1998 sp. zn. 17 C 167/98 zrušil.

6 Vodní dílo

6.1 Vodní dílo podle vodního zákona

Pojmem „vodní dílo“ nahrazuje vodní zákon právní pojem „vodohospodářské dílo“, obsažený v předchozích právních úpravách. Ve svém právním významu si ale tyto pojmy navzájem odpovídají. To můžeme doložit na základě přechodných ustanovení Vodního zákona, konkrétně § 127 odst.14, který stanovuje, že vodohospodářská díla, která byla povolena podle předcházejících právních předpisů se považují za vodní díla. Zároveň klade výslovné rovnítko mezi těmito termíny, protože pakliže se v jiných (nejen předcházejících) předpisech užívá termínu „vodohospodářské dílo“, rozumí se tím „vodní dílo“ dle zákona č. 254/2001 Sb., o vodách.

Vodní dílo je předně definováno jako stavba podle stavebního zákona, konkrétně § 2 odst. 3 z. č. 183/2006 Sb., stavební zákon. Stavba je tedy stavební dílo, které vzniklo stavební nebo montážní technologií nebo výrobek, který funkci stavby plní.

Vodní zákon definuje ve svém § 55 vodní dílo jak pozitivně (§ 55 odst. 1), tak negativně (§ 55 odst. 2). Pozitivní definicí je souhrn jednotlivých účelů, kterým stavba musí sloužit, aby mohla být považována za vodní dílo a následným demonstrativním výčtem. Vodní díla tedy slouží ke vzdouvání a zadržování vod, umělému usměrňování odtokového režimu povrchových vod, k ochraně a užívání vod, k nakládání s vodami, ochraně před škodlivými účinky vod, k úpravě vodních poměrů nebo k jiným účelům sledovaným vodním zákonem.²²

Některá vodní díla potřebují povolení k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 Vodního zákona. V následujícím demonstrativním výčtu tedy považuji za předmětné vždy krátce uvést, zda daná kategorie vodního díla povolení potřebuje či nikoliv a proč.

Podle § 55 odst. 1 se jedná zejména o:

písm. a) přehrady, hráze, vodní nádrže, jezy a zdrže – Přehrady, hráze a jezy řadíme mezi tzv. vzdouvací stavby, tedy ty které přehrazují koryto vodního toku za účelem zvýšení vodní hladiny. Vodní nádrže jsou vodní díla tzv. retenčního typu, sloužící k zadržování vody. Zdržemi nazýváme úseky vodních toků, na kterých se udržuje požadovaná hladina vody za účelem dosažení určitého spádu nebo hloubky. Rozlišujeme zdrže jezové v dosahu nejvyššího vzduť nad jezem a plavební, které jsou definovány dvěma plavebními stupni na plavebním kanále. Tato vodní díla slouží k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami, konkrétně k jejich vzdouvání či akumulaci podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 2 vodního zákona, proto vyžadují povolení.

písm. b) stavby, jimiž se upravují, mění nebo zřizují koryta vodních toků – sem můžeme zařadit veškeré manipulace s vodními koryty, tedy se dnem a břehy definované tzv. břehovou čarou. Kromě samotných změn a zřizování

²² Tureček, K. a kol. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., s komentářem*. Praha: Sondy s.r.o., 2002, str. 110.

nových koryt sem řadíme opevnění koryta ať už vegetačního či nevegetačního typu, nábrežní zdi například v zastavěném území, spádové stavby jako prahy, stupně, skluzy a dále brody, propustě, náplavky atd. Tato vodní díla neslouží k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 odst. 1 vodního zákona, tudíž nevyžadují povolení.

písm. c) stavby vodoprávních úřadů a vodárenských objektů včetně úpraven vody, kanalizačních stok a kanalizačních objektů včetně čistíren odpadních vod, jakož i stavby k čištění odpadních vod před jejich vypouštěním do kanalizací. Tato vodní díla neslouží obecně k nakládání s podzemními nebo povrchovými vodami podle §8 odst. 1 vodního zákona s výjimkou těch staveb pro jímání a odběr povrchové nebo podzemní vody a oddílných dešťových kanalizací, čistíren a výpustných objektů odpadních vod, u nichž dochází k vypouštění odpadních vod do povrchových nebo podzemních vod.

písm. d) stavby na ochranu před povodněmi – to jsou především ochranné zdi, valy, hráze. Tato díla neslouží k nakládání s povrchovými vodami podle § 8 odst. 1 vodního zákona, nepotřebují povolení.

písm. e) stavby k vodohospodářským melioracím, zavlažování a odvodňování pozemků – tyto stavby zákon dělí na stavby určené k závlaze a odvodnění a dále k ochraně před erozní činností vody. Podrobné vymezení těchto staveb je provedeno vyhláškou Ministerstva zemědělství č. 225/2002 Sb., o podrobném vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsobu a rozsahu péče o ně. Tyto stavby zakládají speciální povinnosti vlastníků pozemků, na kterých se nacházejí. Vlastník takového pozemku je povinen tuto stavbu na něm strpět a užívat ho takovým způsobem, aby negativním způsobem nezasáhl do její funkce, pro kterou byla zřízena. Dále vlastníkovu pozemku náleží ohlašovací povinnost vůči

vlastníkovy stavby k voděhospodářským melioracím pozemků v případě zřejmých závad, které omezují funkci stavby. Pakliže dojde k jednotě v osobě vlastníka stavby a pozemku na kterém stojí, ohlašovací povinnost vlastníkovi samozřejmě odpadá a je nahrazena ohlašovací povinností vodoprávnímu úřadu. V poslední řadě mu vodní zákon ukládá povinnost strpět použití pozemku k údržbě stavby. Takové použití je však povinen strpět pouze v míře nezbytné k takové údržbě. Pakliže dojde k jednotě v osobě vlastníka stavby a pozemku na kterém stojí. Tato vodní díla vyžadují povolení podle § 8 odst. 1 vodního zákona.

písm. f) stavby, které se k plavebním účelům zřizují v korytech vodních toků nebo na jejich březích – sem obvykle řadíme plavební kanály, plavební komory, sloužící k překonání rozdílných úrovní hladin vertikálním pohybem plavidla, plavební tunely, lodní propustě a další. Tato vodní díla ve své podstatě neslouží k nakládání s povrchovými vodami, proto ani nevyžadují povolení podle § 8 odst. 1 vodního zákona.

písm. g) stavby k využití vodní energie a energetického potenciálu – ty představují průtočné, akumulární a přečerpávací vodní elektrárny, u kterých dochází k přeměně vodní energie na energii elektrickou, dále části staveb, které používají vodní energie přímo k pohonu zařízení a vodní díla využívající tepelnou energii v povrchových či podzemních vodách. Tato vodní díla slouží k nakládání s povrchovými či podzemními vodami, proto vyžadují povolení podle § 8 odst. 1 písm. a) bod 3 a písm. d) vodního zákona.

písm. h) stavby odkališť – odkaliště jsou vodní díla, která využívají vodu pro uložení sypkých odpadů z průmyslových provozů. Toto dílo je tvořeno vodní nádrží a systémem hrází, které mají rozdílnou výšku.

písm. i) stavby sloužící k pozorování stavu povrchových a podzemních vod – úprava této kategorie vodních děl navazuje na ustanovení § 21 Vodního zákona o stavu povrchových a podzemních vod. K pozorování stavu a kvality podzemních vod slouží především objekty jako jsou vrty, studny, monitorovací sondy a jiné. U povrchových jsou to specializované stavby zajišťující sledování stavu hladiny, jakosti a průtoku jako jsou limnigrafy a limnigrafické stanice (zařízení pro pozorování stavu hladiny a zápis naměřených hodnot), vodočetné latě atd. Tato vodní díla nevyžadují povolení podle § 8 odst. 1 vodního zákona.

písm. j) studny – vodní zákon nijak neurčuje, o jaký druh studní se má jednat a ani za jakým účelem mají být studny jako vodní díla sloužit, je proto namístě usoudit, že se jedná o jakékoliv studny, u kterých dochází k nakládání s podzemními vodami. Jsou to tedy studny kopané, spouštěné, vrtané, vsakovací, jehlové, emšerské, horizontální atd. Tato vodní díla vyžadují povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami podle § 8 odst. 1 písm. b) bod 1 a bod 3, písm. d) a e) vodního zákona.

písm. k) stavby k hrazení bystřin a strží, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak – požadavky na hrazení bystřin a strží definuje vyhláška ministerstva zemědělství č. 433/2001 Sb. Tato díla neslouží k nakládání s povrchovými vodami, proto nevyžadují povolení podle § 8 odst. 1 vodního zákona.

písm. l) jiné stavby potřebné k nakládání s vodami povolovanému podle § 8 – mezi tyto „jiné“ stavby můžeme řadit ty, které sice spadají pod výčet písm. a) až k), avšak slouží k jinému účelu než některému výše uvedenému. Jsou to např. rybí přechody, stavby na vodním toku, které se často budují v rámci stavby jiné jako jsou jezy, vodní elektrárny, plavební komory atd., a které

umožňují rybám migraci v rámci vodního toku.

Negativní definici toho co je to vodní dílo nalezneme v § 55 odst. 2 vodního zákona. Vodními díly tedy nejsou jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků k zachycení vody a k ochraně pozemků a stavem před škodlivými účinky povrchových nebo podzemních vod. Dále jednoduchá zařízení mimo koryta vodních toků k akumulaci odpadních vod (žumpy) a vodovodní a kanalizační přípojky, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Tímto zvláštním zákonem je z. č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích. Ten však ve svém § 3 odst. 1 a odst. 2 určuje, že vodovodní a kanalizační přípojky nejsou vodními díly. Konečně se za vodní díla nepovažují hydrogeologické vrty, které mají průzkumnou povahu stejně jako další zařízení v rámci geologických prací.

Jelikož se jedná o pozitivní či negativní výčet demonstrativní, je dána vodoprávnímu úřadu pravomoc rozhodnout, zda se o vodní dílo jedná či nikoliv. Vodoprávním úřadem bude příslušný obecní úřad obce s rozšířenou působností, pověřený obecní úřad nebo újezdni úřad.

Vodní díla jsou svojí povahou stavby specifického charakteru a tento charakter vyžaduje, aby jejich vlastníci měli též specifické povinnosti. Funkce mnoha vodních děl má doslova povahu veřejného zájmu a stát má snahu tento zájem zajišťovat a chránit a zachovává si nad nimi kontrolu. Proto § 59 odst. 1 vodního zákona vlastníkům vodních děl stanovuje speciální povinnosti.

Vlastník vodního díla je podle § 59 odst. 1 písm. a) vázán podobou manipulačního a popřípadě provozního řádu stavby, ve které bylo vystaveno povolení. Taktéž při jakýchkoliv změnách musí vlastník předkládat vodoprávnímu úřadu novou podobu ke schválení. Náležitosti manipulačních a provozních řádů vodních děl jsou stanoveny vyhláškou ministerstva zemědělství č. 195/2002 Sb. Dále je povinen podle § 59 odst. 1 písm. b) udržovat vodní dílo v řádném stavu, aby nedošlo k ohrožení bezpečnosti

osob, majetku či jiných zájmů, s tím souvisí i povinnost provádět podle § 59 odst. 1 písm. c) na vlastní náklady technickobezpečnostní dohled, pokud mu vodní dílo podléhá. V rámci vodoprávního dozoru je též povinen podle § 59 odst. 1 písm. d) k odstranění závad, které mu tento uloží. Dojde-li k mimořádné situaci, ukládá § 59 odst. 1 písm. e) vlastníkovi vodního díla dbát pokynů správce vodního toku. Povinností takříkajíc „všedního dne“ je podle § 59 odst. 1 písm. f) odstraňovat předměty a hmoty, které se na vodním díle zachytily a následně s nimi nakládat podle zvláštního zákona, kterým je z. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny. Na vodním díle osadit podle § 59 odst. 1 písm. g) plavební znaky a cejch, vodní značku nebo vodočet. V případě vodního díla, jež má funkci vzdouvací, je povinností podle § 59 odst. 1 písm. i) vlastníka udržovat v řádném stavu dno a břehy v oblasti vzdutí a starat se o plynulý průtok vody, především odstraňováním nánosů a překážek. To vše samozřejmě na vlastní náklady. Také je povinen, nejde-li o stavby, vytvářet podle § 59 odst. 1 písm. j) podmínky pro migraci vodních živočichů jako je například zmiňovaný „rybí přechod“, to však pouze je-li to ekonomicky únosné a dá se dovodit, že i účelné, protože si lze například těžko představit existenci povinnosti zajistit migraci živočichů, kteří s v daném toku nevyskytují či vyskytovat nemohou. Též se sem řadí povinnost odstraňovat náletové dřeviny z hrází sloužících jako ochrana před povodněmi, ke vzdouvání nebo k zadržování vody s poznámkou, že se na tuto povinnost nevztahuje speciální zákon avšak s jednou výjimkou. Tou je případ, kdy by se jednalo o památný strom anebo zvlášť chráněný druh rostlin. Tehdy je tento krok (pokácení, odstranění) vázán na povolení orgánu ochrany přírody.

V případě, že vlastník vodního díla některou z těchto povinností neplní a ani ve stanovené lhůtě nezjedná nápravu, může mu být udělena sankce ve správním řízení, avšak § 59 odst. 3 vodního zákona navíc udává pravomoc vodoprávního úřadu rozhodnout, že jiná osoba přejímá na dobu nezbytně potřebnou provoz nebo údržbu předmětného vodního díla. Takové rozhodnutí je však možné pouze tehdy, vyžadoval-li by to veřejný zájem.

Provoz nebo údržba vykonávaná pověřenou osobou obstará tato osoba na náklady toho, kdo byl prve povinný. Není-li takové osoby, nese tyto náklady stát. Snad aby zákonodárce vlastníka vodního díla nerozesmutnil řadou speciálních povinností příliš, stanovuje v § 59 odst. 4 na závěr, že bylo-li vodní dílo vybudováno před účinností Vodního zákona (tedy před 1.1.2002), podílí se stát na odstraňování překážek pro migraci vodních živočichů. Zda se jedná o podíl na finančních nákladech takových opatření však není jasné, hovoří se pouze, že „stát se podílí“. Je však třeba říci, že samotné ustanovení § 59 odst. 4 nezakládá pro vlastníka díla povinnost takovou překážku odstranit. Co se týče staveb povolených po 1.1.2002, tak pro ty platí náležitosti pro vodní díla podle § 15 odst. 6, tedy že vodní díla nesmějí vytvářet bariéry pohybu ryb a vodních živočichů v obou směrech vodního toku, tedy jak proti, tak po proudu.

K provedení, změnám, odstranění a k změnám v užívání vodních děl je zapotřebí povolení vodoprávního úřadu. Vodoprávní úřad stanoví ve stavebním povolení povinnosti a podmínky, za kterých ho vydává a zároveň definuje i účel, ke kterému bude vodní dílo sloužit. V rámci povoloovacího procesu jsou zvažovány a zohledňovány aspekty stavby ve vztahu k ochraně vodních a na vodu vázaných ekosystémů. Taktéž je to již zmiňovaná nepřipustnost bariér pro vodní živočichy. Vodní dílo může být vázáno na povolení k nakládání s povrchovými nebo podzemními vodami. V případě, že takové povolení pozbude účinnosti, je otázka, jaký osud takového vodního díla bude následovat. § 15 odst. 7 říká, že zanikne-li takové oprávnění podle § 8 odst. 1, či podle předchozích předpisů o nakládání s vodami, je to vodoprávní úřad, kdo o něm rozhodne. A to buď v podobě určení podmínek další existence takového vodního díla nebo jeho odstranění.

7 Rybník

7.1 Rybník obecně

Rybníkem lze nazvat umělé vodohospodářské dílo, plnící funkci přirozené retence vody. Účelem rybníku bývá především k chovu ryb. Rybník je, ve zkratce řečeno, tvořen zatopenými pozemky, hrází, přítokovou částí, odpadem, dalším technickým vybavením, případně obtokovou stokou.

Dělení rybníků je možno činit na základě mnoha kritérií, pro účely této práce postačí to následující. Podle zdroje vody, která je v rybníce zadržována se rybníky dělí na říční, potoční, pramenité a tzv. nebeské – plněné dešťovou vodou.

Z dokumentů ministerstva zemědělství²³ lze zjistit, že „Rybníky slouží vedle produkce ryb k plnění neopomenutelných mimoprodukčních funkcí v krajině, jako je retence vody, ochrana proti povodním, biologické čištění vody; skýtají uměle vytvořené plochy pro hnízdění ptactva a ochranná teritoria pro zvěř; plní rekreační poslání, ekostabilizační funkce a přispívají k zachování biodiverzity.“ Podle citované zprávy se na území České republiky nachází přes 24 tisíc rybníků a vodních nádrží. Z celkové plochy těchto vodních děl, která činí necelých 52 tisíc hektarů, je využíváno k chovu ryb přibližně 80 procent. Jelikož se tato právě věnuje vodě, pro zajímavost si dovoluji též uvést, že rybníky na našem území zadržují vodu o přibližném objemu 400 miliónů kubických metrů.

7.2 Vývoj pojmu „rybník“

Říšského vodní zákon č. 93/1869 obsahuje definici rybníka. Byly to

23 http://eagri.cz/public/web/file/138731/RUBY_2011.pdf

umělé vodní nádrže sloužící zejména k chovu ryb, jako reservoiry pro vodní pohonná díla či jako zachycovače srážkových vod. V díle B. Procházky lze zjistit, že zákon č. 93/1869 činil rozdíl mezi tzv. průtočnými a neprůtočnými resp. obtočnými rybníky. Jako soukromou totiž označoval tu vodu, která je v rybníce uzavřena. Naopak vodu, která rybníkem pouze protéká za soukromou považovat nešlo. K založení a zrušení rybníka bylo potřeba povolení, protože se považovalo za vodní dílo.²⁴

Další definici rybníka obsahuje nařízení ministerstva orby, vnitra, obchodu ze dne 14. února 1894 č. 45. To ho definuje jako vodní zařízení, které slouží k shromažďování vody a netvoří příslušenství vodního díla. Voda je tedy zadržována umělými zařízeními, jako jsou hráze. Opačným příkladem zadržené vody jsou jezera, ve kterých je voda shromažďována na základě vlastností terénu, které vznikly působením geomorfologických činností. Rybníkem potom nebyly uměle vytvořené vodní nádrže, které tvořily součást nebo příslušenství jiného vodního díla. Pro to, aby bylo vodní zařízení považováno za rybník, nebylo podstatné, jakému účelu sloužil nebo byl zbudován.

Pojetí vody v rybníce bylo podle nařízení ze 14. 2. 1894 č. 45 následující. Voda v rybníce byla považována za vodu soukromou. Nebylo podstatné, zda měla voda v rybníce svůj původ ve vodě povrchové (ať už veřejné či soukromé), vodě spodní či srážkové. Vlastníkem vody v rybníce byl držitel pozemku, na kterém se rybník nacházel. Ovšem byla zde i práva třetích osob k vodě rybníka. Tato práva mohla být nabyta pouze derivativně od majitele rybníka ve formě nuceného uložení služebnosti, dohodou, či vyvlastnění vody. I spory o užívání vody v rybníce patřily do práva soukromého, i kdyby zařízení pro výkon těchto práv měla být schválena vodohospodářským úřadem.²⁵

24 Procházka, B. *České vodní právo*. Praha: Knihkárna Emanuela Stivína a synů, 1925, str. 24.

25 Ševčík, J. *Vodní a rybářské právo*. Praha: Právnícké knihkupectví a nakladatelství, 1937, str. 315.

7.3 Dnešní pojetí rybníka

Vymezení rybníka v současné právní úpravě obsahuje zákon č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství). § 2 písm. c) stanovuje, že rybníkem je vodní dílo, které je vodní nádrží určenou především k chovu ryb, ve kterém lze regulovat vodní hladinu, včetně možnosti jeho vypouštění a slovení; rybník je tvořen hrází, nádrží a dalšími technickými zařízeními. Rybníkem je tedy vodní dílo, jeho definici obsahuje § 55 odst. 1 vodního zákona.

7.4 Vlastník rybníka

Rybníkářství se podle ustanovení § 2 odst. písm. b) z. č. 99/2004 Sb. chápe jako chov a lov ryb, popřípadě vodních organismů v rybníce (nebo ve zvláštním rybochovném zařízení), uskutečňovaný k zajištění produkce ryb a rybího masa, popřípadě produkce vodních organismů nebo produkce rybí násady pro rybníky anebo pro zarybňování rybářských revírů.

K této činnosti, tedy rybníkářství, je podle § 3 odst. 1 zákona č. 99/2004 Sb. oprávněn vlastník rybníka (nebo vlastník zvláštního rybochovného zařízení, popřípadě jejich nájemce na základě písemně uzavřené nájemní smlouvy s vlastníkem) za účelem rybníkářství. Zákon o rybářství tedy operuje se spojením „vlastník rybníka“. Kdo je tedy vlastníkem rybníka?

Podle současné (ale ostatně ani předcházející) právní úpravy není rybník samostatnou věcí v právním smyslu. „Na základě dřívější úpravy judikatura dospěla k závěru, co je rybníkem v soukromoprávním smyslu. V zásadě jej ztotožnila s pozemky tvořícími břeh a dno a dovodila z toho, že

nelze nakládat s rybníkem, aniž by bylo nakládáno s pozemky tvořícími jeho dno a břehy – a ovšem ani naopak.“²⁶

Zákon č. 99/2004 však přinesl legální definici pojmu „rybník“, což vylučuje případnou použitelnost předcházející judikatury, jako je zejména rozhodnutí publikované pod č. 23/1999 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek. Rybník je tedy vodní dílo, a to je upraveno v § 55 odst. 1 vodního zákona. Ten ale též v § 50 písm. c) stanoví, že vlastníci pozemků, na nichž se nacházejí koryta vodních toků, jsou povinni na svém pozemku strpět vodní díla umístěná v korytě vodního toku, vybudovaná před účinností tohoto zákona. Z toho vyplývá, že vlastník je povinen na svém pozemku strpět i rybník (jelikož rybník je vodní dílo podle § 55 odst. 1 vodního zákona). M. Kindl upozorňuje, že povinnost něco strpět na svém pozemku, se svou povahou rovná věcnému břemeni. A dodává, že podle § 151 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku omezují věcná břemena vlastníka nemovité věci ve prospěch někoho jiného tak, že je povinen něco trpět, něčeho se zdržet, nebo něco konat. Věcná břemena vznikají také ze zákona, v této souvislosti se mluví o tzv. věcných břemenech legálních. Jestliže tedy § 50 písm. c) (zákon) stanoví, že vlastník nemovitosti musí na tomto něco strpět, jde o klasické legální věcné břemeno. A zároveň z toho také vyplývá, že zákon předpokládá, že vlastník pozemku, na němž je umístěn rybník, není totožný s osobou vlastníka rybníku. Proč? Věcné břemeno je věcným právem k věci cizí. Těžko tedy může toto právo vzniknout k věci, která cizí není. M. Kindl uvádí další důvod, totiž že „věcné břemeno i právo, jež mu odpovídá, zaniká kromě jiného i splynutím oprávněného a povinného, což se vyjadřuje latinským výrazem nemini res sua servit, neboli nikdo nemůže sloužit sám sobě, takže by hned ve chvíli svého vzniku také zaniklo.“ Z těchto důvodů se tedy lze domnívat, že zákon předpokládá nejednotu v osobách vlastníka rybníka a pozemků, na nichž se nachází.

26 Kindl, M. Jeskyně, rybníky a jiné problémy moderní právní úpravy. Právník, č. 10/2009, str. 1123.

7.5 Rybník jako věc

Rybník není samostatnou věcí v rámci občanskoprávních vztahů. Tento závěr nalezneme v judikatuře Nejvyššího soudu ČR.

A to konkrétně v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. 2 Cdo 1192/1997, kde byly předmětem sporu pozemky představované dnem a říčními břehy tzv. Smolovského rybníka na Domažlicku. Žalobce namítal, že soudy nesprávně dovodily, že jde o tzv. průtočný rybník, který jako součást vodního toku vzhledem k ustanovení § 31 vodního zákona (zákon č. 138/1973 Sb.) ve vztahu k čl. 10 Ústavy z roku 1960 byl ve vlastnictví státu a jako takový nemohl dle zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, přejít na žalobce. Místo toho se domníval, že se jedná o tzv. rybník obtočný, tedy takový, který je vybaven technickou úpravou v podobě stoky, ze které je proud vody směřující do rybníku regulován. Ten by nebyl součástí vodního toku. Žalobce se domáhal určení, že je vlastníkem pozemků, které jsou v žalobě uvedené. Tvrdil, že tyto měly přejít do jeho vlastnictví na základě ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) a § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 172/1991 Sb., o přechodu některých věcí z majetku České republiky do vlastnictví obcí, že do vlastnictví obcí přecházejí stavby s pozemky tvořícími se stavbou jeden funkční celek. Právní předchůdce žalovaného však jejich vydání odmítl.

Okresní soud návrh zamítl rozsudkem s odůvodněním, že obec (stěžovatel) k datu stanovenému zákonem č. 172/1991 Sb., žádnou stavbu nevlastnila a z předložených dokladů je zřejmé, že stavba na předmětných pozemcích (rybníční hráz) zanikla před tímto datem. Veškeré stavební úpravy (na základě rozhodnutí o znovuoobnovení rybníka z května 1948) až do roku 1953 (dokončení stavby) byly na náklad státu prováděny obcí.

Rybník postavený po 31. prosinci 1949 na historických obecních pozemcích zůstal ve vlastnictví České republiky včetně těchto pozemků, neboť se jedná o pozemky zastavěné, na stěžovatele pak podle uvedeného zákona nepřešel. Krajský soud rozhodnutí soudu prvního stupně změnil tak, že žalobnímu návrhu vyhověl. Proti tomuto rozhodnutí podal žalovaný dovolání. Kauza se tedy dostala až k Nejvyššímu soudu, který judikoval, že „vodním dílem v případě rybníka, jako jednoho z druhů vodních nádrží, pak není jen těleso hráze a související technická zařízení sloužící provozu či užívání rybníka, neboť je nelze dobře oddělit od rybníčních pozemků představovaných jeho dnem a břehy, v nichž je vzduť voda shromážděna - jimi se vymezuje a bez nich netvoří celistvé dílo. Z toho dovolací soud učinil závěr, že předmětem sporu je v daném případě pozemek - vodní plocha, představovaný dnem a břehy určenými a užívanými k zadržování vody. Jestliže potom stavbu rybníka ve smyslu předpisů veřejného práva nelze oddělit od pozemku, který tvoří jeho dno a břehy, nemůže být rybník (jak je chápán vodním právem) samostatnou věcí z hlediska práva soukromého, se kterou by mohlo být samostatně nakládáno. Rybník v tomto pojetí tedy dle dovolacího soudu není samostatným objektem občanskoprávních vztahů, a tudíž nemůže být stavbou ve smyslu občanského práva ani ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 172/1991 Sb. Proto dovolací soud označil úvahy soudu prvního stupně i soudu odvolacího za nesprávné a jejich rozhodnutí zrušil.

Případ tzv. Smolovského rybníka však měl ještě další rovinu. Žalobce, tedy město Domažlice, se domáhal určení vlastnictví hráze Smolovského rybníka proti žalovanému Klatovskému rybářství, a.s. U okresního soudu v Domažlicích. Žalobce se domníval, že v dřívějším sporu týkajícího se Smolovského rybníka, se soudy nezabývaly vlastnictvím hráze jako samostatné věci, ale soustředily se na sporné pozemky a možnost (nemožnost) jejich přechodu na žalobce podle zákona č. 172/1991 Sb.

Okresní soud rozsudkem ze dne 5. ledna 2009, č. j. 5 C 200/2008-41 žalobu zamítl. To odůvodnil tak, že rybník, a tedy nepochybně i Smolovský rybník, je vodním dílem. Součástí vodního díla je hráz, protože kdyby této hráze nebylo, rybník by nemohl plnit svůj účel. Dále v odůvodnění opakuje, že rybník není objektem občanskoprávních vztahů a tudíž ani stavbou ve smyslu § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 172/1991 Sb. Upozorňuje, že na rybník je nutno pohlížeti jako na celek, tedy včetně hrází výpustí a dalších zařízení. Tento celek je dílem, které má veřejnoprávní charakter. Režim rybníku podléhal zákonu č. 138/1973 Sb., o vodách. Tehdy byly podle Ústavy z roku 1960 vodní toky, ale též i nádrže na těchto tocích ve státním vlastnictví. Z tohoto důvodu tedy nebylo možné, aby vlastnictví přešlo na základě zákona č. 172/1991 Sb. ze státu na obec. Žalobce upozorňoval, že hráz rybníka je evidována jako stavba v katastru nemovitostí. Žalobce také argumentoval tím, že v minulosti vybudoval vodní dílo včetně hráze na vlastní náklady. Okresní soud na to v odůvodnění rozsudku ze dne 5. ledna 2009, č. j. 5 C 200/2008-41 reagoval tak, že se sice podle novely vodního zákona do katastru nemovitostí zapisují údaje o hrázích, „hráz rybníka, byť jakkoli evidovanou v katastru nemovitostí jako stavbu či budovu, nelze považovat za součást pozemku, ale za součást povoleného vodního díla. Ani subjekt, který vynaložil náklady na vybudování vodního díla včetně hráze (obec v minulosti), nelze považovat za vlastníka vodního díla.“

Žalobce se odvolal vůči rozsudku soudu prvního stupně ke Krajskému soudu v Plzni. Ten rozsudkem ze dne 25. června 2009, č. j. 15 Co 205/2009-69 rozsudek soudu prvního stupně potvrdil.

Soud druhého stupně se ztotožnil se závěry soudu stupně prvního. V odůvodnění připustil, že žalobce osvědčil naléhavý právní zájem na určení vlastnictví, protože k předmětné nemovitosti bylo v katastru nemovitostí zapráno duplicitní vlastnictví, svědčící jak žalobci, tak žalovanému. Také se v odůvodnění rozsudku vyjádřil k právní povaze rybníka. Odkázal přitom na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1121/2008. To interpretoval tak, že „hráz rybníka jako stavba, která je výsledkem určité stavební činnosti je

způsobilým předmětem občanskoprávních vztahů, ovšem stavba, která není věcí podle § 199 občanského zákoníku, je součástí pozemku a vlastnictví k ní nabývá vlastník pozemku přírůstkem.“ Ve smyslu zákona o vodách je hráz vodním dílem. Z toho ovšem nijak nevyplývá, že se jedná též o samostatnou stavbu podle občanského práva. Soud druhého stupně dále uvedl, že konkrétní vlastnosti předmětné hráze nejsou pro daný případ nijak podstatné. Co ovšem podstatné je, že tato hráz tvoří nedílnou součást vodního díla. Hráz Smolovského rybníka je tedy součástí rybníka podle předpisů veřejného práva a rybník je zase součástí vodního toku a není objektem soukromoprávních vztahů. Proto také nemůže být stavbou podle § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 172/1991 Sb.

Žalobce, tedy dovolatel, proti rozsudku ze dne 25. června 2009, č. j. 15 Co 205/2009-69 podal dovolání k Nejvyššímu soudu a to na základě tvrzení o nesprávném právním posouzení věci podle § 241a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. Domáhal se jím zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci odvolacímu soudu k dalšímu řízení. V něm dovolatel uvedl, že napadený rozsudek a jeho odůvodnění stojí na tvrzení, že čl. 8 někdejší Ústavy ČSSR (zákon č. 100/1960 Sb.) se vztahuje nejen na vodní toky jako takové, nýbrž i na hráze, byť by taková hráz byla samostatnou věcí ve smyslu soukromého práva. Dovolací soud připustil, že tato otázka nebyla do té doby v rámci jeho judikatury komplexně řešena a uznal proto přípustnost dovolání. Podle dovolatele splňovala hráz Smolovského rybníka podmínky, aby mohla být považována za samostatnou věc. Zmínil ustanovení § 31 odst. 1 zákona č. 138/1973 Sb., o vodách a judikát Nejvyššího soudu sp. zn. 22 Cdo 1121/2008, podle kterého může hráz rybníka být samostatnou věcí a za významný považuje konkrétní způsob provedení. Dovolatel se domnívá, že hráz předmětného Smolovského rybníka splňuje podmínky pro to, aby byla chápána jako samostatná věc v právním smyslu. Proto by měl být jako zhotovitel hráze jejím vlastníkem.

Žalovaný se k dovolání vyjádřil ve smyslu, že hráz „přešla na stát, a to

buď podle někdejších ústavních předpisů, nebo podle zákona č. 138/1973 Sb., o vodách, který byl zákonem znárodňovacím co se týče vodních toků. Podle tohoto zákona byly součástí vodního toku nejen pozemky, ale i stavby ve vodním toku se nacházející. Tento právní stav přetrvával i ke dni účinnosti zákona č. 172/1991 Sb.“

Nejvyšší soud usnesením sp. zn. 28 Cdo 416/2010-82 dovolání odmítl. V odůvodnění usnesení k výkladu ustanovení čl. 8 úst. Zákona č. 100/1960 Sb. Uvádí, že „podstatné tu je, že se na vodní díla pohlíželo jako na funkční celek, jenž jako veřejný statek (předmět užívání neomezeného počtu osob) náležel do vlastnictví státu.“ Upozorňuje na to, že vodní dílo tvoří funkční celek, u kterého není žádoucí, ať už z důvodu právní jistoty či samotného faktického provozování, aby měl rozdílné vlastníky. A právě podle toho je dle odůvodnění usnesení sp. zn. 28 Cdo 416/2010-82 třeba nahlížet na ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 172/1991 Sb., protože pouze v případech naplnění podmínek tam uvedených by připadala v úvahu restituce podle zákona č. 172/1991 Sb. Vyjadřuje se též k judikátu sp. zn. 22 Cdo 1121/2008, přičemž tam uvedený právní názor, že hráz rybníka může být jako stavba, která je výsledkem stavební činnosti, způsobilým předmětem občanskoprávních vztahů, označuje za alternativní. Byl-li by takový názor přesto akceptován, stále by záleželo na tom, jakou má hráz rybníka podobu, tedy jak je konstruována. Co se týče podmínek uvedených v § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 172/1991 Sb., dovolací soud s odvoláním na předchozí rozhodnutí ve věci vlastnictví předmětným rybníkem zaplavených pozemků konstatuje, že právní stav pozemků jejich naplnění nenasvědčuje. Rozhodnutí pod sp. zn. 3 C 88/98 a 10 Co 29/2003 totiž vyzněla ve prospěch žalovaného.

K dané problematice se však vyjádřil též ústavní soud. Odůvodnění usnesení ze dne 16. 6. 2005, sp. zn. II. ÚS 95/05, obsahuje právní názor, který je převzatý z rozsudku č. j. 28 Cdo 2431/2003-263, a to „jestliže stavbu rybníka ve smyslu veřejného práva nelze oddělit od pozemku, který tvoří jeho dno a břehy, nemůže být rybník (jak je chápán vodním právem)

samostatnou věcí z hlediska práva soukromého, se kterou by mohlo být samostatně nakládáno. Rybník v tomto pojetí není tedy samostatným objektem občanskoprávních vztahů, a tudíž nemůže být stavbou ve smyslu občanského práva ani ve smyslu ustanovení § 2 odst. 1 písm. c) zákona č. 172/1991 Sb.“

Zatím poslední dějství v tomto komplikovaném a vleklém případě představuje ústavní stížnost žalobce k Ústavnímu soudu. Ta byla podána proti usnesení nejvyššího soudu, č. j. 28 Cdo 416/2010-82 ze dne 11. ledna 2012 a rozsudku Krajského soudu v Plzni, č. j. 15 Co 205/2009-69 ze dne 25. června 2009. Stěžovatel v ní uvádí, že si je vědom toho, že v minulosti se sporem týkajícím se tzv. Smolovského rybníka zabýval Nejvyšší soud i Ústavní soud. Napadená rozhodnutí soudů jsou tentokrát opřena o podle něj nesprávnou interpretaci právní normy ústavní síly, a tudíž považuje za předmětné, aby se touto otázkou zabýval Ústavní soud jakožto ochránce ústavnosti. Krajský soud v Plzni i Nejvyšší soud prý mylně interpretovali a též aplikovali čl. 8 zákona č. 100/1960 Sb. - Ústavy Československé socialistické republiky. Stěžovatelovu argumentaci jsem již popsal, zbývá jen doplnit, že se také domníval, že při výkladu čl. 8 zákona č. 100/1960 Sb., soudy jeho výklad opřely o ustanovení vodního zákona 1973, ačkoliv ten byl vyhlášen 13 let po zákonu č. 100/1960 Sb., a mezitím došlo k podstatné změně ústavního pořádku. Toto změnou byl především ústavní zákon č. 143/1968 Sb., o československé federaci. Proto podle stěžovatele nešlo zákon č. 138/1973 Sb., použít pro tento případ jako výkladové východisko. Důsledkem toho je prý odepření ochrany vlastnickému právu stěžovatele ke sporné hrázi a porušení jeho základního práva vyplývajícího z čl. 11 Listiny.

Ústavní soud v usnesení sp. zn. II. ÚS 1031/12 ze dne 29. března 2012 odkazuje na závěry v usnesení sp. zn. II. ÚS 95/05 z 16. června 2005, které pokládá za relevantní k této věci. Neshledal žádný důvod, proč by se měl v této projednávané věci odchýlit od své dřívější pozice.

Čl. 8 zákona č. 100/1960 Sb. podle usnesení sp. zn. II. ÚS 1031/12 chápal statky v něm vyjmenované nikoli jako právní kategorie v jednotlivých

právních odvětvích, nýbrž především z hlediska funkčního. Dále dodává, že kdyby „národní majetek tvořily pouze vodní toky bez jakýchkoliv staveb vybudovaných ve spojitosti s nimi, pak by takový výklad byl s silné kontrapozici s vnímáním a koncepcí státního vlastnictví a rolí (úlohou) státu v centrálně plánovaném hospodářství.“ Ústavní soud tedy v usnesení sp. zn. II. ÚS 1031/12 konstatuje, že k posuzování právních vztahů a k výkladu norem vzniklých za účinnosti Ústavy 1960 je zapotřebí vnímat v souvislostech tehdejšího právního řádu a též společenských a hospodářských poměrů. Posuzování dnes již neplatných právních předpisů z období před rokem 1989, ať už o něm soudíme de lege ferenda cokoli, pouze pod zorným úhlem dnešní nauky ústavního práva by bylo nesprávné. Je třeba přihlídnout k principům a celkovému charakteru tehdejšího právního systému. Pakliže by se tak nestalo, mohlo by v důsledku toho docházet k nesprávnému, retroaktivnímu zpochybňování některých práv současných vlastníků, jejichž vlastnické právo je založeno právě v tomto období.

8 Závěr

Smyslem této práce bylo ozřejmit právní povahu vod, vlastnické vztahy k vodám, vodním tokům a vodním dílům. Také bylo jejím cílem nastínit možnosti právní ochrany vlastnictví vod, vodních toků a vodních děl. K pochopení právní úpravy vod jsem se rozhodl pojednat o jejím historickém vývoji, který je myslím velice zajímavý. Vyšlo na povrch, že rozdíly v pojetí vlastnictví vody byly v proudu času velmi výrazné.

Současná právní úprava přinesla nejvýraznější změnu v tom, že vodu nacházející se v přírodním prostředí prohlásila za neschopnou být

předmětem vlastnictví. Až teprve voda z tohoto prostředí odebraná se stává předmětem vlastnických vztahů. Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon prohlašuje, že povrchové a podzemní vody nejsou předmětem vlastnictví a nejsou součástí ani příslušenstvím pozemku, na kterém se vyskytují. Je tedy vyloučeno vlastnictví vod povrchových i podzemních.

Složitějším problémem se ukázalo být vlastnictví vodních toků a vodních děl. Úzce souvisí s problematikou vlastnictví pozemků a staveb. Zejména jde o právní zásadu, že stavba je součástí pozemku, která byla opuštěna. Dalším důležitým aspektem se stal význam rozdílu veřejného a soukromého práva, jak bylo ilustrováno například právě na pojetí stavby.

Taktéž judikatura ukázala, že dřívější právní úprava, má zásadní význam na dnešní vlastnické poměry k vodním. Zejména jde o ústavní zákon č. 100/1960 Sb., Ústavu československé socialistické republiky a zákon č. 138/1973 Sb., o vodách.

V této diplomové práci jsem se snažil ukázat oblast práva, která je někdy možná neprávem opomíjena a ke které byla i judikatura donedávna tak trochu skoupá. Na první pohled se může zdát, že je to oblast nezajímavá a nudná, na ten druhý je to ale pravý opak.

9 Resumé

The topic of this master's thesis is „The Ownership of Waters, Watercourses, Water Structures and its Protection“. In the first chapter, the author presents some of the important key legal concepts for ownership in general. The second chapter focuses on the history and the development of the regulation of water law. In the third chapter, the author deals with the current valid legal act. The same chapter also mentions three kinds of water and water usage in the legal sense. Next two chapters deals with the current legal act of watercourses and water structures. Finally, the last chapter focuses on problems relating to ponds. This part also presents some of the important

judgments of the Supreme Court of the Czech Republic and the Constitutional Court of Czech republic.

10 Seznam použité literatury

Literatura

Fiala, J.; Kindl M. a kol. *Občanské právo hmotné*. Plzeň : Aleš Čeněk, 2007, ISBN 978-80-7380-058-1

Hromada, J. a kol. *Právníký slovník*. Praha: Orbis, 1966.

Kindl M., David O. *Úvod do práva životního prostředí*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2005. ISBN 80-86898-11-3.

Procházka, B. *České vodní právo*. Praha: Knihtiskárna Emanuela Stivína a synů, 1925.

Randa, A. *Právo vlastnické dle rakouského práva*. Praha: Česká Akademie císaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a umění, 1917

Ševčík, J. *Vodní a rybářské právo*. Praha: Právnícké knihkupectví a nakladatelství, 1937.

Tureček, K. a kol. *Zákon o vodách č. 254/2001 Sb., s komentářem*. Praha: Sondy s.r.o., 2002. ISBN 80-902766-8-7.

Maršnerová, V. *Ještě o nabývání a ještě o vodě*. Právník, č. 1/1998.

Kindl, M. *Podzemní vody, vlastnictví a restituce*. Právník, č. 6/1993.

Kindl, M. *Poznámka k vlastnictví vod*. Právník, č. 2/1997.

Kindl, M. *Jeskyně, rybníky a jiné problémy moderní právní úpravy*. Právník, č. 10/2009.

Krecht, J. *K restituci vodních toků a hospodářských děl*. Právní rozhledy, č. 4/1996.

Krecht, J. *Povrchové a podzemní vody*. Právní rozhledy, č. 12/1994.

Krecht, J. *Poznámka k vlastnictví vod*. Právník, č. 6/1997

Staněk, J. *Ještě jednou voda*. Právník, č. 10-11/1997.

Zachariáš, J. *Poznámky k odjímání vlastnictví*. Právník, č. 7/1997.

Zákony, vyhlášky, patenty

ústavní zákon č. 100/1960 Sb.

ústavní zákon č. 143/1968 Sb.

ústavní zákon č. 100/1990 Sb.

ústavní zákon č. 1/1993 Sb.

ústavní zákon č. 2/1993 Sb.

zák. č. 946/1811, obecný zákoník občanský

zák. č. 93/1869, říšský zákon vodní

zák. č. 71/1870 čes. z. z.,

zák. č. 65/1870 mor. z. z.,

zák. č. 51/1870 slez. z. z.

zák. č. 71/1870 čes.z.z., o tom, kterak lze vody užívat, jí svazovati a jí se brániti

zák. č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství

zák. č. 280/1949 Sb., o územním plánování a výstavbě obcí

zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník

zák. č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku

zák. č. 138/1973 Sb., o vodách

zák. č. 254/2001 Sb., o vodách

zák. č. 130/1974 Sb., o státní správě ve vodním hospodářství

zák. č. 58/1998 Sb., o poplatcích za vypouštění odpadních vod do vod povrchových

zák. č. 274/2001 Sb., o vodovodech a kanalizacích pro veřejnou potřebu

zák. č. 44/1988 Sb., o ochraně a využití nerostného bohatství (horní zákon)

zák. č. 164/2001 Sb., o přírodních léčivých zdrojích, zdrojích přírodních minerálních vod, přírodních léčebných lázních a lázeňských místech (lázeňský zákon)

zák. č. 11/1955 Sb., o vodním hospodářství

zák.n č. 99/2004 Sb., o rybníkářství, výkonu rybářského práva, rybářské strážní, ochraně mořských rybolovných zdrojů a o změně některých zákonů (zákon o rybářství)

zák. č. 93/1869zák. č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.zák. č. 480/1991 Sb., o době nesvobody

zák. č. 206/1948 Sb., o zalesňování, zřizování ochranných lesních pásů a zakládání rybníků

zák. č. 42/ 1947 Sb., o některých opatřeních ve stavebnictví souvisejících s dvouletým hospodářským plánem

zák. č. 183/2006 Sb., stavební zákon. č.305/2000 Sb., o povodích

vládní nařízení č. 305/1942 Sb.

vládní nařízení č. 93/1950 Sb., o výstavbě obcí.

nařízení ministerstva orby, vnitra, obchodu ze dne 14. února 1894 č. 45

vyhláška č. 225/2002 Sb., o podrobném vymezení staveb k vodohospodářským melioracím pozemků a jejich částí a způsobu a rozsahu péče o ně

vyhláška č. 223/1995 Sb., o způsobilosti plavidel k provozu na vnitrozemských vodních cestách

usnesení vlády ze dne 26. 7. 2000 č. 746

příloha č. 10 k zákonu č. 504/2012 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2013

příloha č. 1 vyhlášky č.178/2012 Sb., kterou se stanoví seznam významných vodních toků a způsob provádění činností souvisejících s jejich správou

sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 209/1992 Sb., o Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod

Judikatura

Ústavní soud

N 70/18 SbNU 121

II. ÚS 95/05

II. ÚS 1031/12

II. ÚS 1031/12

II. ÚS 1031/12

Nejvyšší soud

2 Cdo 1192/1997

22 Cdo 1121/2008

28 Cdo 416/2010-82

28 Cdo 2431/2003-263

Krajské soudy

22 Co 756/98-59

10 Co 29/2003

15 Co 205/2009-69

Okresní soudy

17 C 167/98-45

3 C 88/98
5 C 200/2008-41

Internet

http://eagri.cz/public/eagri/file/41487/RYBY_12_2009.pdf [2013-05-10]

11 Evidenční list

Souhlasím s tím, aby moje diplomová práce byla půjčována k prezenčnímu studiu v Univerzitní knihovně ZČU v Plzni.

Datum:

Podpis:

Uživatel stvrzuje svým čitelným podpisem, že tuto diplomovou práci použil ke studijním účelům a prohlašuje, že ji uvede mezi použitými prameny.

Jméno	Fakulta	Datum	Podpis
-------	---------	-------	--------

